

СТЕНОГРАМА
комітетських слухань на тему: "Виконання Україною
міжнародних зобов'язань за Конвенцією Організації Об'єднаних Націй
про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок"
08 квітня 2021 року

Модератор засідання – заступниця голови Комітету
з питань зовнішньої політики та міжпарламентського
співробітництва БАРДІНА М.О.

МЕРЕЖКО О.О. Так, чуто мене?

Шановні колеги, якщо чуто, я хотів би перш за все привітати вас від імені нашого комітету і моїх колег. Ми дуже вдячні вам, що ви знайшли час і можливість виступити і включитися в наші комітетські слухання. Звичайно, проблематика, яку ми будемо сьогодні обговорювати, вона має величезне значення для України. Я як юрист-міжнародник, я знаю, що проблема дискримінації, боротьби з дискримінацією є однією з ключових проблем системи захисту прав людини.

У даному випадку ми будемо обговорювати з вами проблематику боротьби виконання Україною своїх зобов'язань згідно з міжнародною конвенцією, спрямованою на боротьбу з дискримінацією жінок.

Це дійсно надзвичайна проблема, яка має, на мою думку, декілька вимірів. Є вимір суто нормативно-правовий, тобто йдеться про реалізацію, імплементацію положень відповідної конвенції, але є і питання, я б сказав, такого соціологічного порядку. Оскільки необхідно не тільки реалізовувати і здійснювати імплементацію міжнародних договорів або ефективно реалізовувати норми національного права, національного законодавства, але необхідно також вживати заходів, які протидіяли такому небезпечному явищу, як дискримінація, в реальному житті. Це теж також питання, я б сказав, практики.

Ми трошки зараз почекаємо Марину Олегівну, оскільки вона виступила ініціатором цього заходу, підготувала його. Дозвольте почати тоді наш захід, наші комітетські слухання з виступу Дмитра Валерійовича Лубінця. Я хотів би почати з того, щоб надати йому слово.

Будь ласка, Дмитре Валерійовичу.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дуже дякую, пане Олександрє.

Шановні учасники і учасниці сьогоднішніх комітетських слухань на тему: "Виконання Україною міжнародних зобов'язань за Конвенцією Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок". Дійсно, як сказав пан Олександр, дуже важлива тема, яку ми повинні обговорювати. Я думаю, що тут всі присутні знають, що ця Конвенція Організації Об'єднаних Націй була прийнята в 1979 році, і на даний час її ратифікувало 189 країн у світі, і Україна в тому числі.

Відповідно наша держава несе правові зобов'язання про виконання її положень і кожні чотири роки представляє національні доповіді щодо

заходів, вжитих на виконання цих зобов'язань. У березні цього року Україна представила дев'яту періодичну доповідь, яка буде розглянута комітетом. Можу від себе зразу сказати, що ми на базі нашого Комітету з питань прав людини теж проаналізуємо цю доповідь і рекомендації, і за результатами цього аналізу ми теж включимося в процес контролю за їх виконанням центральними органами виконавчої влади України і в частині ухвалення рішень в нашому українському парламенті.

За останні роки я думаю, що всі помітили позитивні тенденції, які відбуваються у нас в країні. Наприклад, в 2018 році Кабінет Міністрів України вперше затвердив Національний план дій з виконання рекомендацій, викладених у заключних зауваженнях Комітету ООН з ліквідації дискримінації щодо жінок всіх форм на період до 21-го року. Також вперше в Україні в лютому у 18-му році була створена окрема посада щодо Урядового уповноваженого з питань гендерної політики. Я переконаний, що практика ухвалення Національного плану дій це є вже позитив, і за наслідками розгляду вже дев'ятої періодичної доповіді урядом дуже хочеться, щоб ця практика була продовжена.

Є також позитив, ми як представники українського парламенту, безумовно, повинні сказати і про ті зміни, які український парламент вніс в національне законодавство. А саме: ми проголосували за зміну Виборчого кодексу, і тепер в майбутньому в українському парламенті буде не менше ніж 40 відсотків представників однієї статі. Чи це будуть жінки, чи це будуть чоловіки, можливо, буде 50 на 50, і ми так точно вийдемо на рівність.

Також ми побачили, наскільки це позитивно вплинуло під час місцевої кампанії. Ми спостерігаємо деякі негативні речі, наприклад, коли жінки проходять по виборчих квотах, а потім є у нас випадки, коли їх змушують писати заяви, замість них заходять чоловіки, ми теж на це реагуємо. І, напевно, нам потрібно ще доробити і внести зміни, що коли обраний депутат пише заяву про складання повноважень депутатів будь-якого рівня, то на його місце заходить людина такої ж статі, яка і написала заяву про складання повноважень. Я думаю, що тоді ми точно приберемо ось такі подібні маніпуляції.

Як голова комітету, який теж займається проблематикою збройної агресії з боку Російської Федерації на сході нашої країни. Ми теж відмічаємо, на жаль, що ті ризики, які несе війна, саме для жінок вони теж продовжуються – це і сексуальне насильство, і проблеми з внутрішньо переміщеними особами, бідність, це теж додатково впливає на дискримінацію жінок.

Також, на жаль, весь світ, не тільки Україна, стикнулася з пандемією COVID, яка теж непропорційно впливає на права жінок, і на жаль, ми разом з Національною поліцією України спостерігаємо, ну, просто шалене збільшення домашнього насильства щодо жінок. На жаль. І яким чином тут протидіяти, ми теж разом з Національною поліцією, з Офісом Генерального

прокурора напрацьовуємо зміни в національне законодавство, але те, що потрібно теж реагувати, це безумовно.

І наш комітет, розуміючи, що в тому числі, в предметах відання є гендерні питання, можу всім сказати, що ми на нашому першому засіданні створили підкомітет з питань гендерної рівності та недискримінації і активно працюємо в питаннях забезпечення рівних прав і жінок, і чоловіків. Тут я хотів би від себе подякувати наших партнерів, з якими ми провели величезну кількість заходів – і круглих столів, і свої комітетські слухання – це і ПРООН, і ООН Жінки, Офіс Ради Європи в Україні, Моніторингова місія ООН з прав людини в Україні, громадські організації, правозахисні організації. Дуже багато з них і зараз присутні на цих комітетських слуханнях. Я впевнений, що ми разом будемо продовжувати цю роботу, і дійсно, щоб такі приклади принаймні в галузі законодавства щоб не було підстав щодо дискримінації прав жінок.

Хочу окремо подякувати організаторам комітетських слухань, які зараз проводяться.

Окремо хотів би подякувати пані Марині Бардіній, яка виступила ініціатором, пану Олександрю, який є головою комітету, який сьогодні проводить ці парламентські слухання. Вони є вкрай важливими, і ми як наш Комітет з питань прав людини, безумовно, готові долучатися і працювати разом з усіма.

Дякую. Гарної сьогодні роботи.

МЕРЕЖКО О.О. Дуже вам дякую за такий змістовний і цікавий виступ.

А зараз, колеги, я прошу до слова Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини Людмилу Леонтіївну Денісову. Будь ласка, Людмила Леонтіївна.

ДЕНІСОВА Л.Л. Доброго ранку! Вітаю всіх шановних народних депутатів, всіх присутніх, всіх учасників комітетських слухань! Дійсно, я підтримую голову Комітету з прав людини про те, що ми сьогодні обговорюємо вкрай важливу тему.

Яка мета, на мій погляд, цього заходу? Це перш за все виявити проблемне питання щодо виконання урядом саме цієї конвенції, яку ми зараз обговорюємо, щодо ліквідації усіх форм дискримінації жінок. Проблемою в українському суспільстві, яка, в тому числі, є підставою для такої дискримінації, перш за все є ще стійкість стереотипів, наш менталітет, який є в українському суспільстві. І тому жінка майже залишається все ж таки ще позаду. Тобто 40 відсотків тільки керівних посад мають жінки. Вони, безумовно, отримують нижчу заробітну плату.

Чому такі... що є причинами того? Ну, перш за все, на мій погляд, це нерозвиненість соціальної інфраструктури. Це, в тому числі, безпосередньо зв'язано із сільською місцевістю. Ми знаємо, яка погана у нас транспортна

розв'язка, як можна покинути свою домівку жінці і виїхати кудись на роботу, це відсутність законодавчої визначеності працівників із сімейними обов'язками. Тобто тут потрібно думати, вносити зміни і, нарешті, прийняти новий Трудовий кодекс, як це було передбачено.

Тобто недостатні зусилля все ж таки просвітницької роботи органів місцевого самоврядування і підвищення правової культури суспільства з питань гендерної рівності. Ми про це все знаємо, і нарешті в нас стоїть питання реалізації ратифікації Стамбульської конвенції.

Здійснення парламентського контролю за виконанням органами державної влади, місцевого самоврядування саме цієї конвенції, і перш за все на виконання заключних рекомендацій комітету ООН з ліквідації дискримінації до восьмої періодичної доповіді України про виконання конвенції, є одним з пріоритетних напрямів, стратегічних напрямів діяльності Уповноваженої, які я визначила для себе на 2021 рік. І тому я тут повністю до ваших послуг, і ми разом будемо напрацьовувати всі ці заходи для того, щоб підвищити правову обізнаність саме жінок, і всіх працівників місцевої влади, і в тому числі на виборах були обрані в жовтні 2020 року.

Що ускладнило реалізацію у 2020 році цієї конвенції? Ну, перш за все ця пандемія COVID-19, яка й досі не зупинена і досі вона є, і COVID розповсюджується у нас на території України. Що саме ускладнило і які жінки перш за все постраждали? Це жінки похилого віку, це сільські жінки, жінки з числа ВПО, ромські жінки і жінки з інвалідністю.

На яких сферах це позначилося? Особливо це позначилося на жінках з психіатричними інтелектуальними розладами, які перебувають в соціальних закладах опіки (і ми про це писали, в тому числі, в нашій спецдовіді... реалізації національного превентивного механізму, і можна там побачити цей окремий розділ), в сім'ях, які страждають від насильства, жорстокого поводження, і ті жінки, які не мають можливості відстоювати свої права.

Враховуючи вразливість і незахищеність людей з інвалідністю в Україні, в тому числі жінок, нами готується, в цьому році вона буде зроблена, спеціальна доповідь, яка присвячена саме стану дотримання прав і свобод осіб з інвалідністю і захист від дискримінації. І ми пропонуємо всім доєднатися до реалізації всіх заходів, і в тому числі щоб була така співдовідь змістовна. І потім ми надамо рекомендації всім органам, які все ж таки ми зараз слідкуємо за недодержанням прав наших громадян.

Як було вже сказано паном головою Комітету з прав людини про насильство, яке збільшилось, ми знаємо, у 20-му році на 62 відсотки. І хто саме звертається як і до мене, так і до національної сервісної служби з цих питань, 80 відсотків – це жінки. Тобто вони перш за все страждають від домашнього насильства і насильства за статтю.

Тому які порушення ми перш за все через ці повідомлення фіксуємо? Це найбільші порушення і порушення права на безпеку та захист постраждалих осіб органами поліції і органами соціального захисту населення, права на одержання правової та соціальної допомоги. І тому,

окрім, того підтверджується відсутність координації між всіма органами, які б забезпечували через захист і підтримку цих жінок, які страждають від домашнього насильства і насильства за ознакою статі.

Не можу не сказати ще про таку проблему, яка зараз у нас є в державі, безумовно, це збройна агресія Російської Федерації. І ми фіксуємо факти, що жінки стають жертвами сексуального насильства, і про це теж потрібно говорити.

Сексуальне насильство під час збройного конфлікту є порушенням права на особисту недоторканність і кваліфікується як воєнний злочин, і потребує негайного ефективного розслідування і вжиття заходів щодо забезпечення реабілітації саме жертв такого насильства.

Про всі ці проблеми, які я зараз коротенько вам озвучила, можна прочитати в щорічній доповіді Уповноваженого про стан додержання прав і свобод людини за 20-й рік. І тому все ж таки попри всі виклики, які стоять перед урядом, перед державою, перед нами усіма як громадянами України, нам потрібно рухатись вперед, приймати всі необхідні рішення і, головне, виконувати їх, щоб все ж таки у нас був дієвий механізм подолання гендерної нерівності в нашій країні.

Дякую вам за такий захід. І я буду слухати всіх доповідачів і робити помітки, щоб разом потім це втілювати в життя. Дякую вам. Бажаю здоров'я.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо дуже, пані Людмила.

Дійсно, абсолютно актуальні речі ви заторкнули, зокрема щодо координації наших зусиль, різних органів влади, міжнародних організацій, громадського сектору по реалізацій, власне, взятих у конвенції зобов'язань.

Усім доброго дня! Я перепрошую, що ми почали трішки із затримкою, але далі по графіку маю надію, що ми вирівняємося і не будемо трішки відставати від заявленої програми.

Наразі я хочу залучити до слова Голову Офісу представництва ООН Жінки в Україні Еріку Квапілову. І хочу вам подякувати за підтримку як сьогоdnішнього заходу, так і взагалі просування гендерної політики в Україні, мотивацію і допомогу у реалізації. Тому, безумовно, дякую представництву ООН Жінок в Україні, дякую посольству Канади.

І, пані Еріка, вам надаю слово.

ЕРІКА КВАПІЛОВА. Доброго ранку! Я перепрошую, я буду говорити англійською мовою.

Наскільки я зрозуміла, у нас не буде синхронного перекладу, а буде послідовний, тому я спробую говорити достатньо коротко.

Перш за все я би хотіла привітати Верховну Раду України, а також комітети стосовно питань недискримінації, питань гендерної рівності, також всі інші комітети із організацією цього надзвичайного заходу, присвяченого питанню реалізації Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації стосовно жінок.

І також хотіла би привітати уряд з успішним поданням дев'ятого періодичного звіту. Цей звіт було подано вчасно, що можна назвати величезним досягненням, враховуючи складні часи, які ми зараз переживаємо.

Я хотіла би особливо зазначити, що з 2017 року Україна досягла значного прогресу з імплементації зауважень Комітету CEDAW. Ті сфери, в яких прогрес досягнуто, я не буду називати окремо, тому що попередні спікери, попередні доповідачі, вже багато про це говорили. Це і політичний рівень, і рівень інституційних механізмів. Але особливо слід відзначити, що ці зауваження також лягли в основу національних планів дій і стратегічних документів.

Ми також відзначаємо, що існують ще сфери, в яких необхідне покращення. Ми будемо дуже уважно слухати і під час сьогоднішнього засідання, і під час сьогоднішніх парламентських слухань, щоб дізнатися, в яких саме сферах можна зробити втручання для того, щоб досягти цих покращень. Ми знаємо, що ще необхідно покращувати можливість участі жінок у політичній діяльності, у прийнятті рішень. І хоча у законодавчій сфері вже спостерігається помітний прогрес, все ж таки нам необхідно з'ясувати перші причини, чому жінки не можуть досі активно брати участь у політичному житті.

І ми також спостерігаємо достатньо нерівномірний підхід до мейнстримінгу гендерної рівності серед різних відомств і міністерств в Україні. Ми вважаємо, що деякі міністерства достатньо відстають від інших передових планів впровадження гендерного аспекту у їхню внутрішню політику і внутрішні процедури. Тому вважаємо, що це зараз надзвичайно гарна нагода для того, щоб посилити міжвідомче навчання і обмін.

Також слід зазначити, що на регіональному рівні теж існує простір для покращення. Заради того, щоб заощадити час, не буду перелічувати всі ці сфери. Скажу тільки, що, як зазначила пані Денісова, необхідно покращувати збір і використання адміністративних даних на регіональному рівні. Ці дані є вкрай важливими для того, щоб покращити доступ для послуг особливо для тих, хто належить до найвразливіших груп як жінок, так і чоловіків.

Також вже згадувався вплив пандемії COVID-19, ця пандемія загострила існуючі проблеми, пов'язані із нерівністю не тільки в Україні, але і в усьому світі. Тим не менш зараз назбирано достатньо даних, можна вже винести певні уроки, які будуть використовуватися у час постковідного відновлення. Необхідно не тільки зберегти той досвід, який ми вже маємо, але і використати його для прискорення боротьби проти нерівності.

Цього року добігає кінця поточна програма із забезпечення рівних прав і можливостей. І зараз ми звертаємося до Офісу Прем'єр-міністра, до Уповноваженого з питань гендерної рівності із закликом розробити довгострокову стратегію на наступні періоди, яка змогла би урахувати і національні пріоритети, і міжнародні амбіції, і цілі порядку денного до 2030, зокрема Ціль сталого розвитку № 5. Також ця стратегія змогла би стати

підґрунтям для подальшого спостереження за реалізацією Конвенції CEDAW в Україні. І ми з нетерпінням очікуємо на можливість поглибити співпрацю з усіма національними партнерами з метою прискорити вирішення питань гендерної рівності.

І, зрештою, хотіла би зауважити, що питаннями гендерної рівності опікується не лише організація ООН Жінки, ми маємо і інших партнерів, і інші агенції в системі ООН, це і також Рада Європи, і, хотілося би відзначити, також уряди Швеції, Канади, Норвегії, делегація Європейського Союзу. І цей перелік, до речі, не є вичерпний. Всі ми намагаємося підтримати Україну в просуванні порядку денного гендерної рівності, оскільки гендерна рівність є однією з ключових цінностей на європейському континенті та і за його межами, адже ми з нетерпінням очікуємо на те, щоб продовжити працювати з вами, і ми заново підтверджуємо вам нашу підтримку.

Я перепрошую, що говорила сьогодні англійською мовою, українську мову я розумію, тож наступного разу буду намагатися теж виступати перед вами українською. Щиро вам дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую дуже, пані Еріка.

Дійсно, дякуємо всім нашим міжнародним партнерам, які допомагають Україні просувати питання гендерної рівності і, власне, боротися за її таке становлення. Я взагалі для України називаю гендерну рівність соціальною справедливістю, тому що в Україні, зокрема, більше половини населення складають жінки. Але, дійсно, як ви правильно сказали, зокрема в політиці, ми все-таки не бачимо достатньої кількості представництва жінок. Будемо продовжувати над цим працювати. Безумовним позитивом нашого парламенту є прийняття виборчої гендерної квоти в 40-відсотковому розмірі. Тому будемо продовжувати далі і адвокацією теж займатися по питаннях просування жінок у політику.

Далі ми переходимо з вами до наступних блоків, поскільки нас також дивляться телеглядачі, я хочу коротко сказати стосовно самої конвенції.

Власне, наші слухання сьогодні присвячені розгляду підготовки доповіді по виконанню цієї конвенції. Україна свого часу взяла зобов'язання за Конвенцією ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок, і кожні чотири роки згідно цього документа зобов'язана звітувати, власне, як відбувається виконання цієї конвенції в Україні. Цього року вже дев'яту доповідь робить Україна.

У нас далі в програмі буде два такі блоки. У першому блоці ми, власне, заслухаємо представників Міністерства соціальної політики, які безпосередньо готували цю дев'яту доповідь, як вдалося написання, з чим Україна справляється, де нам треба доопрацьовувати, а також заслухаємо представників громадськості, які готували альтернативну доповідь.

Далі ми з вами проаналізуємо власне, які ж зауваження отримала Україна від профільного комітету ООН з приводу своєї попередньої восьмої доповіді, і подивимося, дійсно, де і що нам треба посилити, щоб це

виконання було ефективнішим і показники рівності в українському суспільстві вони були більшими.

Отже, далі ми переходимо до другого блоку наших комітетських слухань і, власне, заслуховування звіту про підготовку дев'ятої періодичної доповіді.

Я запрошую до слова Генерального директора Директорату розвитку соціальних послуг та захисту прав дітей Міністерства соціальної політики України пана Руслана Колбасу. Пане Руслане, попрошу вас в 10 хвилин по таймінгу вкластися. Дякую дуже.

І, до речі, попрошу вас ще розказати детально, як відбувається підготовка цієї доповіді, з чим зіштовхується міністерство, де ви бачите необхідність покращити комунікацію тощо. Щоб розуміння було не лише в усіх сьогодні присутніх на Zoom, але і телеглядачів, для яких це більш нова сфера, аніж всі, хто є в Zoom. Дякую.

КОЛБАСА Р.С. Дякую, Марина Олегівна.

Шановні колеги, шановні учасники комітетських слухань! Ратифікувавши Конвенцію про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок Україна визнала рівність між жінками і чоловіками одним із пріоритетів держаної політики у сфері прав людини. Ця конвенція не тільки міжнародні зобов'язання, взяті нашою країною, а перш за все конкретні дії, спрямовані на покращення становища жінок у тих сферах, де існує нерівність.

Комітетом з ліквідації дискримінації щодо жінок за результатами розгляду у 2017 році восьмої національної періодичної доповіді України надано 90 рекомендацій за 20 розділами. Основним акцентом зроблено на виконання конвенції в умовах збройного конфлікту. В березні 20-го року Україна отримала додаткові запитання комітету стосовно виконання конвенції. Вперше наша країна подає доповідь за спрощеною процедурою, це означає, що зміст дев'ятої періодичної доповіді України становить відповідні відповіді на поставлені запитання обсягом до 21 тисячі 200 слів та додатковий обсяг до 2 тисячі слів.

Мінсоцполітики розпочало підготовку доповіді на початку 20-го року. З цією метою було підготовлено форму подачі інформації центральним та місцевим органом виконавчої влади, узагальнено відповіді та підготовлено запити для уточнення інформації до окремих міністерств. Відповідь опрацьовувалась також Урядовим уповноваженим з гендерної політики.

11 грудня 20-го року відбувся семінар, який проводила членкиня Комітету ООН з ліквідації дискримінації щодо жінок Далія Леїнарте. Під час заходу зроблено загальний огляд ролі комітету у захисті прав жінок та методи роботи щодо звітування, розглянуті загальні рекомендації, представлено інструменти використання конвенції як бази для обов'язково правового аналізу та розроблено довгострокову національну стратегію у сфері гендерної рівності та прав людини. Підготовлено, проведено дискусію

щодо ролі парламентського контролю за виконанням конвенції, також презентовано методичні рекомендації комітету щодо COVID-19 та огляд їх виконання. Також було надано практичні рекомендації до проекту доповіді України.

Доповідь підготовлена англійською мовою, була надіслана нашим міністерством до Міністерства закордонних справ 9 березня цього року, а 19 березня Постійним представництвом України при відділенні ООН та інших міжнародних організацій в Женеві була подана до Комітету ООН з ліквідації дискримінації щодо жінок.

Користуючись нагодою, я хочу подякувати структурі ООН Жінки в Україні за надану допомогу в підготовці та переклад даної доповіді.

Серед основних здобутків у виконанні конвенції з моменту попереднього звіту України в 2017 році можна виділити наступне. Це сформована система для скорочення гендерної нерівності у всіх сферах життєдіяльності суспільства та подолання дискримінації шляхом інтеграції гендерних підходів. Зокрема, постановою Кабінету Міністрів затверджено типові положення про відповідальних підрозділів та радників з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, які розроблено Мінсоцполітики.

Наказом Мінсоцполітики затверджено інструкцію щодо інтеграції гендерних підходів під час розроблення нормативно-правових актів, методичних рекомендацій щодо оцінювання гендерного впливу галузевих реформ та рекомендації стосовно внесення до колективних договорів та угод положень, спрямованих на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у трудових відносинах.

Національним агентством України з питань державної служби розроблено короткострокову програму підвищення кваліфікації щодо застосування гендерних підходів та організовано навчання 350 державних службовців центральних органів виконавчої влади. Загалом різними центральними органами виконавчої влади у 2020 році було підготовлено і прийнято 24 нормативно-правових акти, що у 6 разів більше, ніж у 2017 році.

В минулому році також було прийнято другий Національний план з виконання резолюції Ради безпеки ООН 1325 "Жінки, мир, безпека" до 2025 року. За час першого плану вдалось досягти значних результатів, що позначилось на збільшенні майже в 1,5 рази частки жінок-військовослужбовців, зростання кількості громадських об'єднань, які працюють за порядком денним "Жінки, мир, безпека", і запровадження гендерних підходів в системі підготовки фахівців сектору безпеки і оборони України. Також підвищення рівня обізнаності населення і розширення мережі притулків для постраждалих від домашнього насильства та насильства за ознакою статі.

Україні вдалося зменшити розрив в оплаті праці жінок і чоловіків. Так, якщо в 17-му році він становив 21,2 відсотка, то у 20-му році 20,4 відсотка. Зросло представництво жінок у парламенті місцевих рад обласного, міського

та районних рівнів завдяки введенню гендерних квот. Водночас знизилось представництво жінок у селищних та сільських радах – 37 та 41 відсоток відповідно проти 44 та 54 відсотків попереднього скликання. Якщо за результатами виборів у 15-му році серед сільських, міських та селищних голів жінки становили 31 відсоток, то у 20-му році цей показник становить лише 16 відсотків. Це відбулося в результаті об'єднання громад та скорочення їх певної кількості.

Проблемними питаннями залишається забезпечення висококваліфікованими фахівцями, що працюють з особами, які опинились в складних життєвих обставинах, серед яких переважна більшість – це жінки. Це передусім пов'язано із скороченням у порівнянні з 20-м роком мережі центрів соціальних служб більше ніж у двічі. На кінець 20-го року в Україні соціальну роботу забезпечувало 3 тисячі 395 фахівців, у січні 21-го року ліквідовано 254 районні центри соціальних служб і ще 110 у стадії ліквідації. Натомість за цей період в територіальних громадах створено лише 5. Але зараз відбувається процес створення і формування саме цих послуг шляхом того, що фахівці соціальної роботи приймаються на роботу в територіальні громади, і сьогодні недостатня, на жаль, кількість активності щодо створення саме таких робочих місць для фахівців соціальної роботи.

Незважаючи на підвищення уваги з боку гендерно чутливих статистичних даних, зокрема на затвердження урядом перших індикаторів для моніторингу гендерної рівності, який включає 226 показники, залишилось проблемою: збір необхідних даних стосовно жінок з інвалідністю, сільських жінок, жінок етнічних меншин, у тому числі ромських, та ЛГБТ, відсутність даних щодо послуг у сфері психологічного здоров'я, доступних жінкам, які постраждали внаслідок збройного конфлікту. Також відсутня інформація щодо секс-працівниць, жінок, які мають коінфекції, ВІЛ і вірусний гепатит С, ВІЛ і туберкульоз. Бракує статистичних даних щодо випадків дискримінації та сексуальних домагань, в тому числі щодо справ, поданих до компетентних органів та судів, а також результати їх розгляду. Відсутність таких даних призводить до неможливості здійснення гендерного аналізу та вжиття ефективних заходів для вирішення проблем. Так відсутність даних щодо становища ромських жінок стало причиною того, що План заходів захисту та інтеграції в українське суспільство ромської національної меншини на період до 20-го року є гендерно нейтральним.

У Верховній Раді України зареєстровано низку законопроектів, необхідних для виконання рекомендацій комітету з ліквідації дискримінації щодо жінок. Це законопроекти: щодо забезпечення рівних прав і можливостей матері і батька на догляд за дитиною (3695), це щодо імплементації норм міжнародного кримінального та гуманітарного права (2689), щодо гармонізації законодавства у сфері запобігання та протидії дискримінації із правом Європейського Союзу (0931), про медіа, про рекламу, внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за вчинення домашнього

насильства (3908 прим.1) і про відшкодування шкоди потерпілим від насильницьких кримінальних правопорушень (3892). І низка законопроектів, якими вводиться термін "сексизм", передбачаючи норми щодо захисту осіб, які постраждали від сексизму, заборона сексизму та встановлення відповідальності.

Готується до подання до Верховної Ради законопроект про ратифікації Конвенції Ради Європи про запобігання насильству щодо жінок і домашньому насильству та боротьбу з цим явищем, тобто Стамбульська конвенція. Прийняття вищезазначених законопроектів є важливим для виконання Конвенцій про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок... дуже важливим етапом для прийняття даних проектів. Комітет з ліквідації дискримінації щодо жінок у цьому році буде розглянуто дев'яту періодичну доповідь та призначення дати її огляду під час однієї із сесій комітету.

Ну, користуючись нагодою, хочу подякувати Комітету Верховної Ради з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва за організацію заходу, адже для повної реалізації положень конвенції вирішальною є роль саме законодавчої влади. Конвенція, факультативний протокол та загальні рекомендації комітету мають застосовуватися усіма гілками влади, в тому числі судовою системою в якості основи для законів, судових рішень і політики з питань гендерної рівності та покращання становища жінок. Тільки спільними зусиллями ми можемо забезпечити застосування Конвенції ООН для того, щоб Україна була вільною від нерівності, дискримінації та насильства.

Щиро дякую. Доповідь закінчено.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую дуже, пане Руслане, за представлення підготовки, власне, України до дев'ятого звітування по конвенції.

Є практика написання альтернативної доповіді, яку готує громадський сектор, громадські організації. І я хочу запросити до слова пані Марфу Скорик – директорку Київського інституту гендерних досліджень, яка, власне, і презентує нам цю альтернативну доповідь. Пані Марфо, прошу вас.

Є в нас пані Марфа на зв'язку? Пані Марфа, ми бачимо презентацію, яка відрита, але не чуємо.

СКОРИК М.М. Прошу, а тепер?

ГОЛОВУЮЧА. Зараз чуємо. Прошу.

СКОРИК М.М. Чути, так? Дякую.

Я хотіла б нагадати, що конвенція, яку ми знаємо під аббревіатурою CEDAW є юридично зобов'язуючим державою-учасницею документом на відміну від добровільних політичних зобов'язань, таких як Цілі сталого розвитку, Пекінська декларація чи інші зобов'язання, котрі ми беремо

добровільно. Звітність за цим документом є обов'язковою, і це дуже важливо для нас як для держави, так і для жіночої спільноти в цілому.

Як вказали попередні доповідачі, ми справді пройшли вже шість циклів звітування. І я хотіла б тільки нагадати, що від циклу до циклу у нас рекомендації починали повторюватися і обсяг зауважень від доповіді до доповіді зростав. Найбільшу кількість зауважень комітету держава Україна отримала якраз 17-го року. Вони дуже об'ємі ці зауваження, вони складаються з 57 пунктів констатуючих і резолютивних і вони стосуються практично всіх секторів життєдіяльності жінок і відповідно прав жінок у переважній більшості секторів галузевих.

Справді реагування уряду також було адекватним. Був розроблений і прийнятий Національний план дій з виконання рекомендацій цього комітету, який також відповідно був дуже об'ємним і який був дуже амбітним, я би сказала. Були проблемні місця прямо при розробці цього нацплану. Так він був прийнятий у вересні 2018 року, тобто півтора роки заключні зауваження виконувалися інакшим чином, без такого централізованого парасолькового документа.

Проблемним є те, зараз іде на етапі моніторингу, це дуже чітко видно, що з тексту цього плану було вилучено назву саме заключних зауважень. Це здається технічним моментом, суто стилістикою, але тепер не очевидно, які заходи на реалізацію якого плану розроблялися.

І основна проблема – це те, що хоч це і найбільш повний, але не єдиний урядовий документ, який реалізує заходи невиконання заключних зауважень. Так, частина заходів вже була включена і виконувалася в Національному плані дій 1325, Нацстратегії з прав людини, Держаній соціальній програмі забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, а також у деяких інших галузевих стратегічних документах, загалом біля восьми, таких як стратегія подолання бідності, наприклад. Відповідно ці заходи на реалізацію окремих певних пунктів заключних зауважень з цього нацплану були вилучені і відслідкувати їх виконання тепер, звичайно ж, важче.

Тепер коротко про проблемні місця виконання нацплану CEDAW, урядового національного плану. Можливо, ми помиляємося, але ми не маємо відомостей про те, щоб уряд здійснював оцінку виконання цього нацплану, як і Нацплану 1325, і Державної програми з рівних можливостей. Ми хочемо вказати, що сама практика прийняття стратегічних документів без оцінки виконана вона чи ні, вона робить вразливою нашу політику забезпечення рівності.

Ми вважаємо, що це положення, що ця така практика має бути все-таки відкоригована. І ми вважаємо, що цілком можливо робити як урядову, так і неурядову оцінку. Тоді ми забезпечимо дві точки зору на процес і матимемо таку більш опуклу і більш, можливо, точну картину.

Тепер хочеться сказати коротко про наш внесок. Як, певно, багато хто з вас знає, бо ми це широко інформували про наші заходи, за підтримки ООН

Жінки в Україні в кінці 2020 року ми провели доволі такі масові громадські експертні консультації з підготовки тіньової доповіді за цією конвенцією.

Завдяки локдауну у нас в консультаціях ми дуже широко задіяли низових активісток і низові неурядові організації жіночі, ініціативи і групи. Тобто вперше ми, фактично вперше за всі цикли ми змогли так глибоко зайти на рівень, на місцевий рівень, де здійснюється, а також оцінюється наша політика, яку ми приймаємо в наших високих кабінетах.

Маємо декілька висновків, які стосуються теми наших сьогоднішніх слухань, а саме виконання заключних зауважень комітету. Ми розуміємо, що заключні зауваження давалися в 17-му році. За чотири роки в Україні відбулося багато змін, в тому числі в статусі становища жінок різних груп, і, звичайно, вони трошки, як би вам сказати, видозмінювали сприйняття цих заключних зауважень. Тобто колежанкам хотілося розповісти більше про проблеми, яких вони зазнавали, тобто ми робили на це скидку. Але, тим не менше, наші консультації чітко вказали на те, що нацплан дій і загалом заключні зауваження CEDAW прозвучали на галузевому, хоча не на всіх, не у всіх галузевих, не всі галузеві ЦОВВ рівно реалізовували їх, але ми зафіксували повну нестачу інформації про локалізацію заходів на місцевому рівні. Ми вважаємо, що треба уважніше подивитися, як відбувалась локалізація нацплану CEDAW на рівні областей, районів.

Як і більшість попередніх спікерів і спікерок, ми теж відзначали нестачу даних та статистики щодо становища та дотримання прав жінок із груп множинної дискримінації. А це був один із великих і таких як би розгалужених фокусів у зауваженнях комітету.

Вочевидь, статистичні дані не можуть вирішити проблеми цих груп жінок, які можуть бути дуже малочисельними, але тим не менше зазнавати дуже глибоко дискримінації. Вочевидь це мають бути адміністративні або дослідницькі, або ще якісь дані, або мають бути проводитися консультації з цими групами жінок, прямо прями консультації. Адже Державна група статистики України для неї ці групи недосяжні, методологічно недосяжні.

Самі заключні зауваження, коли ми їх аналізували, містили пораду провести, розробити 8 стратегій в різних секторах, одна з яких це щодо становища жінок сільських місцевостей. Ми вважаємо, що цей пункт заключних зауважень провальний був для України. Ми не бачили жодних спонук чи подвигів у цьому напрямку, які були б зроблені з боку будь-кого, хоч з боку уряду, хоч з боку парламенту.

Так само важким, трохи менш важким, важкою була ситуація із гендерною оцінкою реформ. Ми вважаємо, що така гендерна оцінка все ще не запущена на систематичній основі. І що саме рішення, які приймаються без оцінки впливу цих реформ, вони потім мають такі виміри, котрі потім доводиться доопрацьовувати і усувати. В той час, як вчасно зроблена оцінка може просто запобігти такій витраті і коштів, і зусиль, і зробити більш ефективними реформи, котрі здійснюються.

Шановні колеги, і колегині, ми можемо... я би хотіла завершити. У нас багато є інформації, яка стосується галузевих політик в плані виконання заключних зауважень комітету. Але як би, я думаю, що ми досить показово... досить показовими були ті наші чотири пункти, які ми хотіли б винести наразі як основні.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо дуже, пані Марфа.

Дійсно, я поділяю низку зауважень, які були надані у вашому звіті, зокрема щодо оцінки виконання зауважень, наданих за результатами восьмої доповіді, тому що мені здається, що це логічно, Україна має рухатися виконанням цих зауважень, щоби наблизити себе до імплементації конвенції повною мірою.

Також, що стосується статистичних даних, всі сьогодні спікери згадують становище сільських жінок, тому, безумовно, що є над чим Україні працювати. Я з боку парламенту можу сказати, по яким питанням рухаємося ми. За цей час були розглянуті декілька законопроектів і про чоловічий декрет, і про сексизм в рекламі, і посилення відповідальності за домашнє насильство, які, власне, наближають Україну до реалізації взятих зобов'язань. Але, разом з тим, ми розуміємо, що, крім парламенту, мають активно включатися всі інші у цю роботу і парламенту теж допомагати і, знаєте, маякувати, якої законодавчої бази в нас ще не вистачає для того, щоб ми рухалися до реалізації конвенції.

Тому далі я пропоную нам перейти до наступного блоку, після чого зробити обговорення. І наступний блок стосуватиметься, безумовно, тих зауважень, про які ви згадували раніше, це виконання заключних зауважень Комітету з ліквідації дискримінації щодо жінок саме до восьмої періодичної доповіді України. І, дійсно, абсолютно правильно, що є деякі галузі, де Україна демонструє лідерство, а в частині з них ми все ще не маємо тих показників, які би хотілося мати.

Тому зараз пройдемося з вами коротко по ключовим галузям, до яких, власне, найбільше зауважень було висловлено у заключних зауваженнях до восьмої доповіді і почнемо ми, власне, з посилення національного механізму реалізації гендерної політики на різних рівнях. Тому що абсолютно правильно, що на національному рівні сьогодні в Україні імплементація політики гендерної рівності вона більш потужна ніж на місцевому рівні, і нам треба це питання вирішувати, і дійсно приділяти більше уваги і більше комунікації з представниками місцевих органів влади проводити, щоб це було не лише політикою окремих груп, які дійсно включаються і займаються реалізацією гендерної політики, але такою державною, про яку знають всі і яку всі реалізують.

Тому я запрошую до слова заступника Керівника Офісу віце-прем'єр-міністерки з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України пана

Дмитра Каплуна. І впевнена, що ви, пане Дмитро, нам допоможете рухатися і в регіони теж.

КАПЛУН Д.М. Дякую, пані Марина.

Вітаю всіх учасниць та учасників слухань! Хочу сказати, що євроінтеграційні процеси та реформи неможливі без дотримання принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в усіх сферах життя.

Рекомендації для зміцнення інституційного механізму були втілені урядом України в практичних кроках у 20-му році. Для посилення інституційного механізму державної гендерної політики на галузевому та регіональному рівнях затверджене типове положення про радника з питань гендерної рівності та типові положення про відповідальний структурний підрозділ.

Ефективним кроком стало створення Комісії з питань координації взаємодії органів виконавчої влади щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків під головуванням віце-прем'єрки з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України Олі Стефанішиної. Це повною мірою відповідає міжнародним рекомендаціям щодо підпорядкування національному механізму забезпечення гендерної рівності посадової особи максимально високого рівня.

Завдяки наявності інституційних механізмів центральні та місцеві органи виконавчої влади, а також органи місцевого самоврядування здатні реалізовувати покладені на них повноваження та інтегрувати наскрізно гендерний компонент у своїй стратегії політики та реформ.

Ще одним досягненням у сфері гендерної політики 20-го року стало прийняття Державної стратегії регіонального розвитку на 21-27-й роки, яка на відміну від попередньої гендерно сліпої містить окрему оперативну ціль 5 – забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків, запобігання та протидія домашньому насильству та дискримінації. І яка серед іншого передбачає проведення аналізу у сфері регіонального розвитку та децентралізації з метою їх узгодження з вимогами національного законодавства та міжнародними зобов'язаннями щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, також забезпечення застосування гендерного підходу до процесів стратегічного планування та формування бюджету на регіональному та місцевому рівнях, залучення до цього процесу місцевих жіночих організацій, а також осіб, які зазнають різних форм дискримінації. Таким чином, оперативна ціль 5 також має дістати відображення в створених та прийнятих планах.

Як бачимо, на національному рівні прийшло усвідомлення того, що дотримання рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, досягнення політичної та економічної рівноправності має суттєвий позитивний вплив на всі сфери життя суспільства і сприяє економічному зростанню країни загалом. Ми впевнені, що підвищення гендерних компетенцій та

спроможностей – це шлях до використання на постійній основі інструментів забезпечення гендерної рівності на регіональному рівні, як, наприклад, здійснення гендерного аналізу або застосування гендерно орієнтовного підходу в бюджетному процесі.

На завершення хочу наголосити, що забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків залишається одним з безумовних пріоритетів уряду України, віце-прем'єрки Ольги Стефанішиної. І можу вас запевнити, що робота з наскрізної інтеграції принципу гендерної рівності в усі сфери та політику держави буде продовжено.

Більш детально зможуть надати інформацію колеги, які мають виступ далі. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую дуже, пане Дмитре. І також хочу подякувати пані Ользі Стефанішиній, тому що дійсно вона докладає багато зусиль для того, щоби держава сьогодні максимально приділяла увагу реалізації політики гендерної рівності. Тому дякую пані Олі і всій команді, яка працює над цим.

І далі хочу передати слово пані Катерині Левченко – Урядовій уповноваженій з питань гендерної політики. Прошу, пані Катерино.

ЛЕВЧЕНКО К.Б. Дякую, пані Марино.

Доброго дня, шановні колеги, шановні колежанки! І хочу подякувати Комітету закордонних справ за організацію цього круглого столу, а також за запрошення взяти в ньому участь.

І я буду продовжувати, вже кінець, адже які лунали виступи пана Дмитра Каплуна. Дуже дякую за підтримку тієї роботи, яка відбувається на урядовому рівні, представників Верховної Ради України. В нас налагоджена дуже конструктивна робота з громадськими організаціями, міжнародними організаціями.

І хочу зазначити і повторити, що дійсно зроблено було чимало, але це не означає, що ми не бачимо проблем, які є, і не намагаємося їх також вирішувати. Я розумію, що тільки у нашій такій співпраці ми можемо бути успішними.

До 40-річчя конвенції, яке відзначалося наприкінці 2019 року, мною як Урядовою уповноваженою спільно з Державним комітетом з питань телебачення та радіомовлення, громадськими організаціями, Національна рада жінок України, Інформаційно-консультативний жіночий центр, за участю експертів, політиків, науковців були проведені експертні читання по кожній статті конвенції, які допомогли не тільки представити громадськості цей важливий документ, але й виявити вузькі місця в імплементації норм конвенції в національне законодавство. І це був якраз процес відстеження імплементації конвенції з боку уряду в співпраці з громадськими організаціями. І ті рекомендації, які ми отримували, ми впроваджували і

продовжуємо впроваджувати в практичну діяльність. Я хочу зупинитися на декількох з них, які вважаю дуже актуальними в контексті наших слухань.

Одним з проблемних читань, шановні колеги і колежанки, є відсутність офіційного перекладу конвенції українською мовою. І якраз проведені нами експертні читання виявили неточності в існуючому перекладі, яким ми з вами користуємося, оскільки як база за переклад брався російськомовний текст. Російська мова не є робочою мовою ООН на відміну від англійської та французької. І тим самим ті неточності, які свідомо чи несвідомо були в російськомовному тексті, вони перейшли до україномовного тексту.

Я наведу лише один короткий приклад. Основне визначення "дискримінація щодо жінок", яке міститься в 1 статті конвенції, в українській мові перекладене як будь-які дії або там будь-яке розрізнення, спрямоване на ослаблення визнання користування правами. Спрямоване. В той час, як в англійській мові мова йде про: має наслідком або призводить. Таким чином, ми можемо сказати, що дії, документи, програми урядові вони не спрямовані на ослаблення чи зведення нанівець користування або здійснення жінками тих чи інших прав. Але, будучи і певною мірою і іноді гендерно сліпими, вони можуть мати наслідком або призводити до такої дискримінації. Тобто слова мають значення, і я думаю, що в рекомендації нам варто включити необхідність проведення такої експертизи ще ретельної тексту для того, щоб він відповідав своєму оригіналу.

Друге. Дуже важливо враховувати гендерний компонент при формуванні усіх програм і політик. І в доповнення до того, що вже сказав пан Дмитро Каплун про Державну стратегію регіонального розвитку, хочу повідомити, що Апарат Урядової уповноваженої відповідно до функцій здійснював та здійснює аналіз включення гендерної складової в нормативно-правові акти, які приймаються Кабінетом Міністрів.

За 2020 рік проаналізовано біля 3 тисяч проектів нормативно-правових актів, які розглядалися КМУ, в 54 з них були внесені пропозиції саме для того, щоб враховувався гендерний компонент. Така робота є дуже важливою і на регіональному рівні, на рівні областей, щоб якраз наші документи були спрямовані на посилення прав людини, прав жінок, прав чоловіків і забезпечення гендерної рівності.

І така наскрізна гендерна інтеграція вона дійсно вимагає розробки Національної стратегії у сфері гендерної рівності. І тут я також підтримую і Марфу Скорик, і представницю громадських організацій, яка говорила про необхідність розробки такої стратегії. Більше того, це одна із рекомендацій, яку Україна отримала ще в 2017 році, вона лунає таким чином, щоб забезпечити ефективну координацію та розроблення стратегії актуалізації гендерної проблематики. Тому створення такої стратегії відповідає рекомендаціям комітету.

І для виконання цих рекомендацій віце-прем'єр-міністеркою з питань європейської та євроатлантичної інтеграції дано доручення щодо створення робочої групи з розробки такої стратегії. Дякуємо і, ООН Жінки, і, Еріка, за

підтримку. Робота вестиметься в тісній співпраці з Міністерством соціальної політики, усіма центральними органами виконавчої влади, з міжнародними та громадськими організаціями і просимо підтримки Верховної Ради в цьому процесі, і залучення до нього.

І наостанок. Я думаю, що нам також потрібно усвідомлювати і шукати шляхи протидії тим маніпуляціям, які є навколо гендерної проблематики, яка, як вже зазначила пані Марина Бардіна, є виявом справедливості, прав людини, ключем для ефективного управління, але яку свідомо чи підсвідомо намагаються представити як таку, що загрожує українській родині, українській нації, маніпулюючи також поняттями "традиційні цінності", "сімейні цінності". І всі ці речі насправді містять серйозні загрози для національної стійкості українського народу, тому що такими маніпуляціями намагаються радикалізувати певну частину суспільства та розколоти його.

І тут нам дійсно потрібно об'єднати свої зусилля над важливим завданням, яке є, це ратифікація Конвенції Ради Європи з запобігання домашньому насильству та насильству стосовно жінок і боротьбу з цими явищами, що також є частиною наших зобов'язань відповідно до заключних зауважень Комітету ООН з ліквідації дискримінації щодо жінок, пункт 26 – прискорити ратифікацію конвенції Ради Європи і приводити у відповідність до конвенції національне законодавство.

Ця конвенція кореспондується з Конвенцією з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок та її загальними рекомендаціями, вона підтримана в декларації "Біарріц". Національне законодавство не може замінювати норми міжнародного права, я думаю, що це всі дуже добре розуміють. А конвенція якраз є ефективним інструментом захисту від насильства, що довела практика країн, які її ратифікували.

І, з моєї точки зору, ті заяви, які зробили, наприклад, Туреччина щодо виходу з цієї конвенції, не має бути залякуванням для тих, хто ще її не ратифікував. Я дивлюсь на цю заяву як нове вікно можливості для України продемонструвати укріплення євроінтеграційних процесів та реформ і посилити цим не тільки свої позиції на міжнародному рівні, але й захист постраждалих від насильства.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, пані Катерино.

Дійсно, про конвенцію на наступному тижні у профільному комітеті Парламентської Асамблеї Ради Європи відбуватиметься, власне, засідання, де розглядатиметься питання, що стосується конвенції, зокрема виходу Туреччини з конвенції. Тому будемо цю дискусію тримати на пульсі і повернемося з якимись новинами.

Далі я хочу передати слово заступнику міністра розвитку громад та територій України з питань європейської інтеграції пану Ігорю Корховому. І, пане Ігорю, попросити вас прокомунікувати, які дійсно на рівні місцевого відбувається реалізація гендерної політики.

Дякую.

КОРХОВИЙ І.Г. Доброго дня, шановні колеги, шановні учасники і учасниці! В першу чергу хочу подякувати за організацію даного заходу і за підняття теми впровадження гендерної рівності і виконання міжнародних зобов'язань на такий високий рівень. Просто дякую за це, величезне дякую.

В рамках цього заходу хотів би висвітлити основні результати і напрями роботи, які ми ведемо зі свого боку як міністерство, яке відповідає за формування регіональної політики та політики стосовно розвитку місцевого самоврядування.

Що стосується впровадження гендерних підходів на регіональному рівні, то Мінрегіоном спільно з міжнародними партнерами, спільно з Офісом Катерини Борисівни, спільно з Офісом Ольги Віталіївни Стефанішиної і колегами з інших ЦОВВ було розроблено проект державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, про яку зазначалося, яка затверджена Постановою Кабінету Міністрів від 5 серпня 2020 року № 695.

Слід зазначити, що ця стратегія є основним планувальним документом у сфері регіональної політики, оскільки на основі саме цієї стратегії в подальшому розробляються регіональні стратегії, які повинні відповідати основним пріоритетам і основним завданням, які визначені у державній стратегії. І потім на основі цих стратегій розробляються плани, які теж мають відповідати загальнодержавним планам реалізації відповідної стратегії.

Серед іншого дана стратегія містить гендерно орієнтовану операційну ціль, яка звучить наступним чином: "Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловік, запобігання та протидія домашньому насильству та дискримінації", і дотримання якої є також обов'язковим для представників регіонів.

З метою досягнення цієї операційної цілі при підготовці регіональних стратегій розвитку представниками місцевої влади повинні дотримуватися ряду заходів визначених стратегії. А саме: забезпечувати збір даних з розподілом за ознакою статі і віку, місцем проживання та іншими ознаками для їх врахування під час розроблення програм і планів регіонального розвитку; сприяти облаштуванню інфраструктури в територіальних громадах на засадах доступності для батьків з дітьми; здійснювати заходи щодо протидії та забезпечення домашньому насильству та насильству за ознакою статі шляхом координації зусиль усіх заінтересованих сторін на національному, регіональному та місцевому рівнях.

Станом на кінець березня цього року майже в усіх областях України затверджено регіональні стратегії розвитку, які узгоджуються з положенням державної стратегії.

Слід також зазначити, що кошти з Державного фонду регіонального розвитку, розпорядником яких є Мінрегіон, будуть надаватися на фінансування регіональних програм та проектів виключно відповідно до затверджених регіональних стратегій розвитку та планів заходів щодо них.

Важливо зазначити, що такий підхід до стратегічного планування на регіональному рівні формує нові умови для соціально-економічного розвитку регіонів і розбудови відповідної і необхідної інфраструктури. Ми зі своєї сторони намагаємося і прагнемо працювати в даному напрямку і надалі. І наступним важливим кроком є впровадження гендерної рівності і безпосередньо в рамках політики регіонального розвитку шляхом прийняття змін до Закону України "Про засади державної регіональної політики", проект якого схвалено на засіданні уряду 24 березня 2021 року. Зазначений законопроект, серед іншого, передбачає запровадження нового принципу державної регіональної політики, а саме впровадження також принципу гендерної рівності, тобто формування та реалізація державної регіональної політики із врахуванням потреб жінок та чоловіків.

Окрім того, додатково Мінрегіоном розпочато роботу по розробці внесення змін до таких секторальних законів, як Закон "Про транскордонне співробітництво". Також Мінрегіоном ведеться розробка Закону України про місцеве самоврядування в новій редакції. І зараз у парламенті уже знаходиться Закон України "Про місцеві держані адміністрації". Це ті законопроекти, які дозволять фактично розмежувати повноваження між органами місцевого самоврядування і органами державної влади на місцях. І також дозволить впровадити нові підходи та принципи до формування та реалізації політики безпосередньо в частині впровадження гендерного компоненту.

Також окремої уваги заслуговує питання безпосередньо безбар'єрності, де Мінрегіон є на передовій даного питання спільно з офісом першої леді, з вами, пані Марино, з Катериною Борисівною, з офісом Ольги Віталіївни. Ми є учасниками реалізації так званого "Партнерства Біарріц". І зараз в Мінрегіоні фіналізується проект національної стратегії з безбар'єрності. І на найближчій... Я думаю, до кінця цього місяця відповідний проект буде заслано всім ЦОВВ, відпрацьовано і внесено до Кабінету Міністрів.

Дуже всім дякую. І готовий відповісти на запитання.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую дуже, пане Ігорю.

Ми зараз використаємо можливість цього блоку, щоб провести таку міні-дискусію, буквально до трьох питань я пропоную.

Будь ласка, запишіться шляхом підняття руки на ці питання, а я попрошу секретаріат нашого комітету визначити тоді трьох осіб, хто може задати питання до доповідачів.

Є у нас запитання? Немає. Добре.

Тоді я, користуючись можливістю, хочу запитати щодо реалізації ОДА роботи радників з гендерних питань. Наскільки взагалі це питання є актуальним? Чи в усіх дійсно ОДА працюють радники з гендерних питань? Міністерство розвитку громад або, може, пані Катерина?

ЛЕВЧЕНКО К.Б. Якщо ви дозволите, я почну, якщо пан Ігор, потім Дмитро готові будуть долучитися.

Апарат Урядової уповноваженої моніторить ситуацію, і ми знаємо, що у восьми обласних державних адміністраціях і є радники з гендерних питань, вони працюють на громадських засадах.

Справа в тому, що складності в призначенні цих радників криються в статті 11 Закону України... в 12-й Закону України "Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків" в одному слові, що керівники органів можуть призначати радників. Тобто оце "може" робить норму не імперативною, а факультативною, на що дуже часто посилаються при непризначенні таких радників.

Приймаючи положення типового про радників і відповідальний структурний підрозділ, який розроблено Міністерством соціальної політики і прийнято Кабінетом Міністрів, ми спираємося на принцип позитивних дій держави, які необхідні для того, щоб ліквідувати існуючу дискримінацію і в тому числі за ознакою статі. І тут дуже важливо розуміти, керівником цих ЦОВВів і тих обласних державних адміністрацій, де немає на сьогоднішній день таких радників з гендерних питань, що відсутність такого суб'єкта воно ускладнює реалізацію політики.

Насправді знайти ресурси і для радників на оплатній основі, або залучати громадські організації, які працюють активно в усіх областях України, для цього є можливості в адміністрації в центральних органах влади. Тому от така факультативність, ще раз хочу сказати, норми вона призводить до тієї ситуації, яку ми маємо.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Я погоджуюся з тим, що у випадку, якщо Україна дійсно стає вже на такий рівень втілення гендерної політики, зокрема і на місцевому рівні, то ці посади радників вони мають бути обов'язковими або одним із заступників голови ОДА повинна бути прописана, якби закріплена така роль. Тому я пропоную нам з вами далі пропрацювати це в робочому режимі вже.

Бачу ще питання від Марфи Скорик. Пані Марфо, прошу вас.

СКОРИК М. Дякую.

Чи чути мене, я перепрошую? У нас нестійкий сигнал місцями. Я маю говорити без відео.

Я хотіла б запитати, задати таке питання. Наскільки ми знаємо, за останнім глобальним індексом гендерного розриву (Global Index Gender Gap) Україна за останній рік обвалилася на 15 пунктів. І за нашим прогнозом наступні роки поглиблять цей обвал. Кінцевий підсумок успішної гендерної політики він завжди вимірюється статистично. Чи відкоментує хтось, у нас дуже, справді, активно відбувалися події в галузі гендерного вирівнювання і

приймалося багато документів, і відбудовувалися органи, але тим не менше ми маємо таку ситуацію. Я би просила, якщо можна, коментар.

Дякую.

ЛЕВЧЕНКО К.Б. Пані Марино, якщо дозволите...

ГОЛОВУЮЧА. Так, прошу.

ЛЕВЧЕНКО К.Б. Я можу, скажімо, висловити певні припущення в цьому плані, принаймні два з них.

Перше. Дійсно, ми дуже багато працювали над укріпленням нормативно-правової бази у сфері гендерної політики, але вона ще не почала реалізовуватися повною мірою, тому що велика кількість документів, їх більше 25, були прийняті тільки в минулому році, в 2020. Якщо в 2019 – 11, у 18-му – 5. Тобто от у нас є така динаміка. Їх впровадження ще не набуло необхідних обертів. Це перше.

Друге. Нам потрібно врахувати, що є серйозний спротив впровадженню гендерної політики. І ті, скажімо, об'єднання депутатські, які створюються, які закликають відмовитися від міжнародних зобов'язань, від конвенцій: Конвенції ООН про ліквідацію дискримінації щодо жінок, від Стамбульської конвенції, які активно діють на місцевому рівні, вони також сприяють тому, що прийняті документи не є настільки ефективними, наскільки ми очікуємо.

І останнє. Україна не єдина країна в цьому індексі. Коли ми говоримо про те, що Україна опустилася... ну, нібито у нас зросла представленість жінок в органах місцевої влади за результатами виборів 2020 року, а одночасно ми упали на декілька позицій саме найбільше по цьому показнику. Це тому, що в інших країнах зростання паритетності відбувається швидше. Тобто це ж індекс відносний, ми не самі стаємо по собі, а разом з іншими країнами.

І тому я й кажу, що ми маємо робити дії, які покращають положення і жінок, і чоловік само по собі, але при тому ці дії сприяють однозначно посиленню іміджу України на міжнародній арені, що однозначно відобразиться і на економічних показниках роботи з фінансовими інституціями, які також дивляться на ті перетворення, які є в державах.

Тому нам дуже потрібно проаналізувати глибоко якраз всі деталі, за якими пунктами, де у нас є більше падіння, і аналізувати наступні кроки на наступні роки.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо дуже. Насправді...

КАПЛУН Д.М. Я можу ще додати, пані Марино.

ГОЛОВУЮЧА. Так, прошу, Дмитре.

КАПЛУН Д.М. Щодо цього питання, безумовно, пані Катерино, ви все вірно говорите.

Хочу сказати, що за минулий рік Україна взяла на себе чимало зобов'язань у сфері гендерної політики, і нашим завданням сьогодні є ефективний моніторинг та оцінка їх виконання, щоб виміряти реальні суспільні зміни, які відбуваються в цій сфері.

Індекс гендерного Світового економічного форуму має глобальний характер, і досягнення України в сфері гендерної рівності розглядається не індивідуально, а в порівнянні з іншими країнами. У 2021 році звіт включає на три країни більше, ніж в минулому, що автоматично вже призводить до змін в рейтингу.

Безперечно, неминучі економічні та соціальні наслідки від коронавірусу, які можуть і відкинути досягнення всіх країн у сфері забезпечення рівності жінок і чоловіків. Саме тому гендерно чутлива політика подолання коронакризи є одним із способів боротьби з викликами сьогодення.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую дуже.

Мені підказують, що у пана Ігоря є коментар.

КОРХОВИЙ І.Г. Дякую, пані Марино.

Підтримую Катерину Борисівну і пана Дмитра. Хочу лише додати, що прийняття нами і взяття нами зобов'язань не завжди виливається в ефективну її реалізацію, тому що є частина завдань, які просідають на регіональному і місцевому рівнях, і ми це прекрасно зі свого боку розуміємо.

В той же час ми, як, наприклад, Мінрегіон, працюємо в цьому напрямку і намагаємося чимшвидше завершити цей другий етап децентралізації, розмежувати повноваження, створити так звану інституційну рамку, яка буде ефективно працювати, і взаємодію між центральними органами виконавчої влади, МДА і органами місцевого самоврядування.

І з цією метою також зараз Кабміном було схвалено проект Закону про внесення змін до Закону України "Про засади державної регіональної політики", який дозволить нарешті впорядкувати і створити так звану стратегічну рамку планування на національному, регіональному і місцевих рівнях. І не просто впроваджувати, але і моніторити, і відслідковувати ефективність даних дій.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, пане Ігорю. Дякую всім доповідачам в цьому блоці.

Далі ми переходимо до наступного не менш важливого питання, яке стосується безпосередньо комунікації питань рівності. В конвенції цьому

приділено насправді величезна частина уваги, в конвенції приділена питанням комунікації, розвіювання стереотипів відносно жіночих і чоловічих ролей і такого патріархального сприйняття ролі жінок.

Тому я хочу передати слово заступнику міністра культури та інформаційної політики України пану Тарасу Шевченку щодо питання комунікації та адвокації державної у сфері гендерної рівності.

ШЕВЧЕНКО Т.С. Дякую вам.

Вітаю всіх учасників слухань! Надзвичайно важлива тема, яка сьогодні обговорюється, в тому числі підтема, яка стосується комунікації, в якій безпосередньо є повноваження Міністерства культури та інформаційної політики. Тому з боку міністерства хочу запевнити, що тематика комунікацій у сфері гендерної рівності є надзвичайно важливим пріоритетом, над яким ми працюємо постійно. А якщо більш детально, то хочу проінформувати про наступне.

16 вересня минулого року, 2020 року, урядом була схвалена Концепція комунікації у сфері гендерної рівності, яка була розроблена Міністерством культури та інформаційної політики спільно з ООН - Жінки в Україні та за підтримки офісу віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції. Ця конвенція має на меті покращення розуміння в суспільстві ролі та завдань гендерної політики та сприйняття її як важливої і невід'ємної складової, складова частина демократичної правової держави.

В Концепції визначені основні напрямки діяльності органів державної влади в забезпечення гендерної рівності, це, зокрема, "Жінки. Мир. Безпека", участь жінок у процесі прийняття рішень в політичній діяльності, усунення насильства за ознакою статті, розширення економічних прав та можливостей жінок, усунення гендерного розриву в оплаті праці та дотримання трудових прав, забезпечення рівного доступу жінок та чоловіків до правосуддя, поєднання професійного та сімейного життя, формування відповідального материнства та батьківства, освіта з врахуванням гендерної рівності і турбота про здоров'я, зокрема, репродуктивне, тривалість життя та добробут жінок і чоловік.

З метою практичної реалізації конвенції Міністерство культури та інформаційної політики здійснює розробку плану заходів з реалізації Концепції комунікації у сфері гендерної рівності. І для залучення широкого кола фахівців до цієї роботи ще в листопаді минулого року міністерство організувало та провело декілька консультацій з Урядовою уповноваженою з питань гендерної рівності, з партнерами з розвитку. І тоді ж було прийнято рішення про доцільність залучення і здійснення стратегічного планування спільно з експертами проекту SURGe "Супровід урядових реформ в Україні".

В листопаді так само минулого року відбулася установча нарада розробників документа для того, щоб напрацювати якісний і всеохоплюючий план заходів. І так само було погоджено, що ця діяльність буде базована на моделі result by management, яку вважають однією з найбільших ефективних

моделей у сфері підготовки в тому числі документів в сфері державного управління, але у приватному секторі так само.

Відповідно в листопаді і грудні міністерство за консультативної підтримки експертів SURGe провели вісім стратегічних сесій планування у форматі відеоконференції Zoom, на жаль, через карантин тільки такий формат був доступний. З іншого боку, він дав можливість залучити надзвичайно багато представників як міністерств, безперечно, Урядового уповноваженого з питань гендерної рівності, так само і представників громадянського суспільства, міжнародних організацій, які надали величезну кількість пропозицій до цього плану. А в лютому міністерство провело ще одну консультативну зустріч з партнерами з розвитку щодо вироблення ефективного механізму комунікацій, і було обговорено питання можливості реалізації плану у співпраці з партнерами з розвитку. Тому що ми чітко розуміємо, що можливості, безперечно, в першу чергу це відповідальність держави та держава має координувати свою діяльність з усіма партнерами з розвитку, з усіма громадськими організаціями, і лише у синергії і співпраці можливий максимальний результат.

На даний момент міністерство завершує доопрацювання документа, який надсилається органам державної влади для погодження в формально установленому порядку, перш ніж буде внесений на засідання уряду для його затвердження.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, пане Тарасе.

Ще у мене уточнююче питання. Реальні терміни, коли комунікаційна стратегія по гендерній рівності може... Тобто коли ми реально зможемо розпочати практичну її реалізацію? Які плани, реалістичні плани у міністерства?

ШЕВЧЕНКО Т.С. Реалістичні плани, що наступного місяця Кабінет Міністрів зможе схвалити план заходів, сама концепція комунікації схвалена ще в минулому році, а план заходів, що він зможе бути ухваленим наступного місяця.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам дуже.

Чи є питання у слухачів до пана Тараса? У пані Марфі є питання, правильно? Прошу.

СКОРИК М.М. Я перепрошую, я вже отримала відповідь. Я хотіла теж уточнити щодо термінів плану. Дякую.

ШЕВЧЕНКО Т.С. Так, бачу, в чаті те ж саме питання.

СКОРИК М.М. Так, так, дякую. Немає питань.

ГОЛОВУЮЧА. Прекрасно.

Пане Тарасе, на наш депутатський корпус можете теж розраховувати, тому що парламент як ніхто зацікавлений в тому, щоб ця стратегія дійсно вже почала втілюватися.

ШЕВЧЕНКО Т.С. Дякую вам.

ГОЛОВУЮЧА. Далі ми переходимо до пункту третього наших обговорень, який стосується врахування гендерних аспектів у галузевій політиці. І галузевих таких напрямків є декілька, але найбільш тими, до яких є зауваження згідно з восьмою доповіддю, є питання освіти, охорони здоров'я і економічного розвитку.

В цьому блоці в нас є запрошені представники від всіх профільних міністерств, але не всі мають бажання виступати. Тому я думаю, що більше ми приділимо часу саме питанням-відповідям. Але є пан Андрій Радчук, державний експерт експертної групи з питань договірного регулювання оплати праці та доходів від зайнятості Директорату розвитку ринку праці та умов оплати праці Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України.

Тому, пане Андрію, прошу вас до слова.

РАДЧУК А.П. Доброго дня! Мене чути?

ГОЛОВУЮЧА. Доброго дня! Чуємо.

РАДЧУК А.П. Доброго дня, пані Марина, шановні народні депутати, представники уряду, міжнародних та громадських організацій, колеги! Перепрошую за таку довгу свою посаду. Передусім хочу подякувати всім організаторам за можливість виступити і доповісти про стан справ із забезпеченням прав жінок у сфері, за яку відповідає Мінекономіки, а також про ключові напрямки роботи нашого міністерства у цій сфері.

Давно доведено, що рівень, кількість насильства, кількість проявів насильства, в тому числі домашнього і за ознакою статі, і в конкретній спільноті, воно прямо пропорційно рівню бідності, рівню безправ'я у цій спільноті. Іншими словами, найчастіше чим більше... чим нижче рівень економічного забезпечення, тим більше рівень насильства у сім'ї, особливо щодо жінок. Це підтверджується також і статтею 11 Конвенції з ліквідації усіх форм дискримінації щодо жінок, яка повністю, цілком присвячена і забезпеченню рівних прав жінок на працевлаштування, вільний вибір професії і на рівну оплату праці.

Звісно, це проблема не лише України, це проблема глобальна, як ви знаєте, але кожна країна сама вирішує, що з цим робити: чи визнати її і працювати над її вирішенням, чи заплющити очі і вважати, що такого...

цього явища немає. На жаль, упередження, стереотипи, які залишилися нам ще з Радянського Союзу, показують, що у самому українському суспільстві навіть самі жінки, помітна частина жінок, вони вважають, що ця проблема не існує. Але в той же час провідні країни світу давно дійшли до висновку, що забезпечення рівних економічних прав жінок і чоловіків само по собі здатне стати потужним економічним чинником, чинником економічного зростання. Так за підрахунком Глобального інститут Маккензі саме забезпечення рівних прав та можливостей економічних у розвинених країнах жінок і чоловіків здатне додатково забезпечити приріст світового ВВП на 11 відсотків або 12 трильйонів доларів США, а гіпотетичне забезпечення повної рівності жінок і чоловіків на планеті у горизонті до 25-го року здатне збільшити додатково світовий ВВП на 26 відсотків тільки за рахунок забезпечення гендерної рівності або на 28 трильйонів доларів США.

І з метою об'єднання зусиль забезпечення гендерної рівності і реалізації цього величезного економічного потенціалу протягом останніх років було створено 2 міжнародні ініціативи, про які сьогодні неодноразово говорили – це Міжнародна коаліція за рівну оплату праці (Equal Pay International Coalition) або ЕРІС, міжнародна ініціатива, яка започаткована на 72 Асамблеї ООН у 17-му році і "Партнерство Біарріц".

Ми всі знаємо, що минулого року Україна приєдналася до обох цих міжнародних ініціатив і, звісно, не можна не погодитися з пані Марфою Скорик, що на відміну від Конвенції CEDAW ці об'єднання є добровільними, але, з іншого боку, обидві ці ініціативи є спільнотами найбільш розвинених країн світу, які мають водночас найбільший досвід у вирівнюванні економічних прав і свобод жінок і чоловіків і в зменшенні гендерного розриву в оплаті праці, а, отже, є прикладами для України і джерелом відповідних знань та практик.

Саме з цією метою ще в грудні 19-го року перша леді України пані Олена Зеленська ініціювала приєднання і вже у вересні 20-го року, як ви знаєте, Україна отримала членство в "Біарріц". В грудні пан Гай Райдер у листі на адресу, на ім'я Прем'єр-міністра пана Шмигалья повідомив про приєднання і набуття Україною членства у Міжнародній коаліції за рівну оплату праці. Тут же буквально впродовж тижня урядом було розроблено детальний план дій для консолідації зусиль всіх зацікавлених органів виконавчої влади для досягнення поставлених цілей. Ми визначили... Зокрема, це і відповідність всім 11 критеріям членства в ЕРІС за реформування законодавства у сфері соціальних відпусток по догляду за дитиною. На відміну від інших сфер, більшість інших сфер, де жінки мають, на превеликий жаль, менше прав, в цьому контексті чоловіки програють, бо в нас немає адекватних прав у чоловіків щодо отримання відпусток по догляду за дитиною. А це все впливає у кінцевому підсумку на розмір гендерного розриву в оплаті праці.

І також насамкінець. Україна взяла зобов'язання щодо розроблення, завдяки віце-прем'єру Ользі Стефанішиній Україна взяла зобов'язання з

розробки Національної стратегії щодо зменшення гендерного розриву в оплаті праці на період до 2023 року. Сьогодні доповідачі говорили, що Україна провалилась за минулий рік, однак Державний комітет статистики, його дані за четвертий квартал 20-го року свідчать про те, що цей показник зменшився в Україні, за підсумками четвертого кварталу 20-го року, до найнижчого рівня за всю історію існування нашої держави.

Так, безумовно, великою мірою, як свідчить статистика, це відбулося за рахунок того, що жінки, які працювали на найменш оплачуваних посадах, вони втратили роботу. І відповідно із обрахунку гендерного розриву були виключені найменші зарплати. Однак також дослідження, деякі дослідження показують, що жінки, саме жінки, які мають зобов'язання перед своїми сім'ями, які мають дітей, вони у період пандемії більш активно шукали можливості запобігти цим негативним явищам в економіці і соціальній політиці і більш активно їх реалізовували. Тому тут причини є двоякі утворення такого... зменшення гендерного розриву в оплаті праці.

На сьогодні розроблений початковий варіант Національної стратегії щодо зменшення гендерного розриву в оплаті праці, який був надісланий в робочому порядку до Міжнародної організації праці, до структури ООН Жінки, які є засновником міжнародної коаліції за рівну оплату праці. І вчора до нас надійшли офіційні коментарі з офісів у Женеві та штаб-квартири в Нью-Йорку. Крім того, велику зацікавленість у нашому драфті висловила Організація з економічного співробітництва та розвитку (OECD), яка також є третім співзасновником міжнародної коаліції за рівну оплату праці. наразі ми здійснюємо обробку цих зауважень. І після внесення, я думаю, до що кінця цього місяця ми винесемо на громадське обговорення проект національної стратегії, бо ви розумієте, що питання зменшення ми не можемо, тому ми маємо орієнтуватися на найбільш успішні країни в цьому плані. Ми не можемо просто сказати: там статистичним методом зменшити. Це питання ми будемо вирішувати спільно з роботодавцями та профспілками. І вірю, що ця тенденція зменшення гендерного розриву, яка спостерігалася наприкінці минулого року, що вона стане сталою.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧА. Дуже дякуємо, Андрію.

Я коротко хочу сказати в тому числі нашим телеглядачам, коли, власне, комітет профільний, який розглядає доповідь України, звіт України про виконання конвенції, надає зауваження. Ці зауваження є конкретними такими дороговказами, що країна не зробила і по яким пунктам треба рухатися далі. І от одним із таких пунктів є, власне, гарантія дотримання принципу рівної оплати за працю рівної цінності для жінок і чоловіків. На жаль, сьогодні в Україні зберігається все ще високий розрив в оплаті праці. Тому я дійсно вітаю намагання міністерства знайти сценарій, впровадження якого дійсно призведе до зменшення розриву в оплаті праці. Так само треба працювати

безпосередньо з роботодавцями, щоб інформувати їх, роз'яснювати, що є дискримінація відносно жінок на робочому місці і уникати цього.

Також у мене пропозиція до міністерства спільно попрацювати над чинним Трудовим кодексом, щоб в рамках законопроектної діяльності врегулювати ті питання, які обмежують, дійсно, можливість жінки працювати, зокрема жінки, яка має дитину. Ми знаємо, що в нашому чинному Трудовому кодексі є низка обмежень на працю матерів, які, власне, мені здаються не дуже доречними в частині, наприклад, коли жінка не може працювати додаткові години чи у вихідні, свята, їхати у відрядження і так далі. Це все має бути на розсуд жінки, щоб роботодавець при прийомі на роботу її не дискримінував.

Що стосується декретів, це теж велика частина, шматок роботи, якою ми сьогодні займаємось в парламенті. Оскільки, звичайно, що в українському суспільстві є певний стереотип, коли мати є більш відповідальною у догляді за дитиною, аніж батько. І при прийомі на роботу для роботодавця це завжди певний ризик – жінка, яка може завагітніти, жінка, яка може піти у декрет, жінка, яка може брати лікарняні у зв'язку з хворобою дитини.

Тому ми сьогодні намагаємось почати шлях по урівноваженню цього і дати чоловікам теж можливість мати декрет, зокрема у вигляді додаткової відпустки оплачуваної протягом 14 днів з моменту народження... протягом 14 днів, коли народжується дитина. І також брати цю відпустку до 3 років на рівних з матір'ю правах. Тому пропоную тут працювати нам разом, і дійсно напрацювати інші зміни до трудового законодавства.

РАДЧУК А.П. Так, ми саме розглядали законопроект вашого авторства спільного з Олексієм Жмеренецьким, надали з цього приводу зауваження і пропозиції свої.

ГОЛОВУЮЧА. Андрію, ще законопроект у нас, про Олексія Жмеренецького ви згадали, є по квотам у нагляді ради. Я теж закликаю міністерство підтримати цей законопроект і висловити вашу позицію щодо необхідності його прийняття.

РАДЧУК А.П. Так, обов'язково зробимо.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Далі у нас в цьому блоці ще є представлені Міністерство охорони здоров'я України та Міністерство освіти і науки України. Від Міністерства охорони здоров'я у нас присутній перший заступник міністра Садов'як Ірина. І від Міністерства освіти і науки України присутній пан Олександр Пижов – генеральний директор Директорату європейської інтеграції, бюджетування та узгодження політик міністерства.

Наскільки я розумію, виступи цих осіб не заплановані. Якщо це не так, будь ласка, дайте мені знати. Якщо це так, то ми можемо перейти до блоку

питання-відповіді і, власне, вже в такій дискусії почути те, що ми хотіли би почути по виконанню, безумовно, зобов'язань України взятих у сфері охорони здоров'я і освіти.

Тоді я прошу записатися на питання, і секретаріат поінформувати мене про бажаних задати питання.

Бачу перше питання. Пані Марина Руденко, прошу вас.

РУДЕНКО М. Доброго дня! Я, власне, не питання хотіла поставити, а коментар дати. Що варто розглядати "Партнерство Біарріц" за гендерну рівність і приєднання до коаліції рівної оплати праці як такі механізми, які мають прискорити виконання вже існуючих документів, які держава ратифікувала, і Конвенцію CEDAW, і Конвенцію рівної оплати праці МОП, яку ми ратифікували в 1956 році, наскільки я розумію. Тобто державна політика в ідеалі має базуватися на цих документах, а "Партнерство Біарріц" і рівна оплата праці, це дуже гарні механізми щодо прискорення по виконанню існуючих зобов'язань.

От мені хотілось би, щоб ми так сприймали наші документи, які Верховна Рада ратифікувала, і інші частини коаліції, до яких ми приєдналися. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Марфа Скорик, прошу, будь ласка. Пані Марфо, вам слово.

СКОРИК М.М. Я перепрошую, проблеми зі зв'язком. Я хотіла уточнити. Річ у тім, що коли на досягнення однієї цілі спрямовується дуже багато механізмів, і особливо коли кількість виконавців, які ними мають користатися, замість зростати зменшується, тобто загальна результуюча може бути не такою хорошою.

Крім того, наприклад, ЕРІС, оскільки Київський інститут гендерних досліджень від громадськості являється представником, представляє громадськість України в ЕРІС, наприклад, як механізм, передбачає, що національна коаліція соціальних партнерів і громадськості, тобто уряд, профспілки, працедавці і громадськість спільно розробляють стратегію. Це такий механізм ЕРІС. Але у нас в Україні при вступі в ЕРІС, він, вважаю, не був застосований, як ми тільки що почули з доповіді пана Андрія Радчука. Навпаки, уряд розробив сам самотужки згідно з традиційного свого механізму як стратегію і покаже його нам як доконаний варіант.

Тобто щоб механізми працювали, бажано, а не, бажано користуватися саме як механізмами і їхніми можливостями, котрі в них закладені. Але якщо ми їх тільки формально беремо як знамену, як гасло, але практично користуємось тими механізмами, якими ми і доти користувались, то, звичайно, результуюча може бути дуже різна, чесно. Це моя думка.

РАДЧУК А.П. Пані Марфа, дозвольте відреагувати на вашу репліку.

Я з вами цілком погоджуюсь і особливо підкреслив у своєму виступі, що зменшення гендерного розриву не може бути здійснено директивно, правда. Це спільна робота і роботодавців, і уряду, і профспілок, і, безумовно, громадських організацій, бо в тому числі у нас досі великі стереотипи в суспільстві поширені, як я вже говорив, і в цьому плані робота саме громадських організацій неоціненна.

Але річ у тім, що починати з нуля... ми зрозуміли, що починати з нуля організувати круглі столи і починати щось писати, формувати на основі загальних обговорень відразу не доцільно. Тому ми вирішили зробити базовий драфт, який буде більш-менш уже ємним, значущим. Для цього було направлено до в тому числі і штаб-квартирі ЕРІС, і вони надали свої зауваження та пропозиції. І це вже варіант надсилати на доопрацювання і громадським організаціям, виносити на громадське обговорення, роботодавцям та профспілкам для того, щоб найбільш фахово потім опрацювати їхні зауваження та пропозиції.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Колеги, чи є питання до МОНу або МОЗу?

Я хочу пані Ірині поставити питання з приводу забезпечення можливостей жінок з інвалідністю мати доступ і отримувати належну медичну допомогу у лікаря-гінеколога. Чи проводиться політика із забезпечення відповідних кабінетів необхідним облаштуванням для користування жінками з інвалідністю?

САДОВ'ЯК І.Д. Доброго дня, пані Марино! Дякую за запитання.

Так, звичайно, ми зараз в цьому напрямку активно працюємо, і навіть програма медичних гарантій і заключення договорів з установами, які включені в програму медичних гарантій, вони мають вимогу для того, щоб забезпечити цей доступ до всіх наших закладів.

Вона, звичайно, трошки від термінована, бо є ряд застережень і ряд неможливих речей, які потребують ще чуть-чуть часу, і вона увійде в повноцінну дію з липня місяця, але ми над цим активно працюємо.

Крім того, раз мені вже надали слово і в плані запитання, то я хочу сказати, що МОЗ активно працює зараз в плані гендерної політики. Ми в цьому році вже обговорили і в цьому році плануємо гендерний аудит у сфері охорони здоров'я у співпраці з Урядовим уповноваженим з питань гендерної політики. Ну, щоб для того, щоб зрозуміти такі системні проблеми щодо дискримінації у сфері охорони здоров'я та формування поетапного плану їх вирішення, а також плануємо в поточному місяці, у травні місяці круглого столу на тему: "Актуальні питання гендерного підходу у сфері охорони здоров'я". Також в співпраці з Урядовим уповноваженим з питань гендерної політики ми хочемо узгодити формування державної політики у сфері компетенції МОЗ з реальними очікуваннями суспільства.

І все ж таки, якщо говорити про саму галузь, ми розуміємо, що у нас найбільший відсоток саме працюють, це жіноцтво, 83 відсотки – це в медицині працюють жінки. Ізразом з загостренням пандемії ми розуміємо, що ряд проблем дуже серйозних, серйозних проблем звалилося саме на них, бо вони мають бути і присутні поряд майже цілодобово, деколи по кілька діб біля свого пацієнта, цим же також зменшуючи свої такі необхідні потреби і що стосується і сім'ї, і власні. Тому у нас є ряд проблем, які ми зараз намагаємося вирішити і бути активними учасниками цього процесу.

Тому дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую дуже.

І маю ще питання до пана Олександра з Міністерства освіти і науки з приводу уроків трудового навчання. Чи відбувається, власне, моніторинг дотримання норм гендерно рівного проведення цих уроків, їхнього змісту? Тобто чи в загальноосвітніх навчальних закладах хлопці і дівчата мають однакові уроки трудового навчання?

ПИЖОВ О. Доброго дня, шановні колеги! Дякую за запитання. Олександр Пижов, генеральний директор в Міністерстві освіти і науки України. Дякую за ваше запитання.

Відповідаючи на нього, хочу зазначити стосовно моніторингу. Планом заходів з реалізації зобов'язань уряду України, взятих в рамках міжнародної ініціативи "Партнерство Біарріц" одним із заходів є проведення гендерного аудиту закладів освіти, це всіх закладів освіти, починаючи від дитячих садочків, закінчуючи закладами вищої освіти.

Тому Міністерство освіти і науки зараз перебуває в процесі розроблення відповідної методології та критеріїв проведення такого аудиту для того, щоб його безпосередньо проводити спільно з управліннями освіти і науки в обласних державних адміністраціях та в територіальних громадах, бо потужності Міністерства освіти і науки на всю Україну не вистачить. І таймінг проведення цього аудиту стоїть за розпорядженням Кабінету Міністрів на 21-23 роки. Ми щоквартально звітуємо про підготовку цих всіх матеріалів Кабінету Міністрів України. Цей аспект і крок перебуває зараз на розробці саме методології проведення такого аудиту.

Що стосується трудового навчання, то Міністерство освіти і науки поінформоване про певні ситуації, коли хлопці перебувають разом з дівчатами на трудовому навчанні і займаються там традиційно жіночими справами, вишиванням або іншими аспектами, а в більшості випадків, де це спрямовано на хлопців, це або предмет черчення. Такого традиційного трудового навчання дуже мало станом на сьогодні на території України. Ми працюємо в цьому напрямку і рамках виконання плану заходів з "Партнерства Біарріц" і в рамках, найближчим часом Міністерство освіти і науки буде виносити на громадське обговорення стратегію гендерної рівності в освіті, де також будуть ці аспекти висвітлені. Ми маємо певні труднощі з

цим документом, бо сфера освіти є однією з найконсервативніших сфер життєдіяльності будь-якої країни, і наша країна не є винятком у цьому аспекті. Тому ми працюємо, проводимо консультації з різними групами суспільства. І я думаю, найближчим часом вся громадськість побачить і один документ, що стосується методології гендерного аудиту, і другий документ, що стосується стратегії гендерної рівності у світі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам дуже.

Я також знаю, що Міністерство освіти і науки працює по питанням протидії сексуальним домаганням у закладах освіти. Тут ви можете розраховувати, звичайно, на допомогу парламенту. І завжди ми відкриті до співпраці з міністерством, щоб просувати, дійсно, і зобов'язання в рамках конвенції, і зобов'язання в рамках партнерства і зобов'язання в рамках "Партнерства Біарріц", встановлення гендерної рівності у сфері освіти. Тому що ми знаємо, що все починається з освіти, як дітей навчимо, таке суспільство і отримаємо через 10-20 років. Дякую вам дуже.

Переходимо до наступного блоку обговорень, власне, доступ до правосуддя, протидія гендерному зумовленому насильству та пов'язаному з конфліктом сексуальному насильству. І хочу запросити до слова заступницю міністра внутрішніх справ України пані Катерину Павліченко.

Прошу, пані Катерино.

ПАВЛІЧЕНКО К.В. Дякую, пані Марино. Дуже дякую вам за організовану сьогоднішню зустріч, за ці обговорення.

Доброго дня, шановні депутати, колеги, партнери! У своєму сьогоднішньому виступі я хотіла би зосередитися більш за все на двох аспектах: домашнє насильство і насильство за ознакою статі.

Хочу відмітити перш за все, що протягом минулого 20-го року напрямок запобігання і протидія домашньому насильству, насильству за ознакою статі дійсно став одним із пріоритетних діяльностей Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції. І, звісно, вже сьогодні про це говорили попередні спікери, що ці теми вони набули своєї актуальності в умовах пандемії COVID-19. Тому спільними зусиллями Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції, із залученням і за підтримкою наших міжнародних партнерів було зроблено дуже багато значних кроків, про які я сьогодні хотіла би вас всіх проінформувати, а також повідомити відносно того, що ми плануємо робити в майбутньому.

Отже, завдяки такій синергії зусиль, перш за все хочу відмітити, що нами було оновлено навчальні програми, зокрема було доповнено компонентом протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі. Також було створено навчальний відеокурс для поліцейських, який сьогодні вже розміщений на освітній платформі, на якій проходять навчання наші поліцейські. Було змінено взагалі парадигму реагування на випадки

домашнього насильства, насильства за ознакою статі, оскільки було розширено повноваження деяких підрозділів Національної поліції. Зокрема було внесено зміни і уповноваженого департаменту патрульної поліції вносити термінові заборонні приписи, також було посилено дуже сильно інформаційні кампанії. І тут я хотіла би зосередитись на кількох основних аспектах.

В перші дні карантину Міністерством внутрішніх справ разом з Національною поліцією було розроблено та поширено план безпеки в умовах карантину для осіб, які опинилися в ситуації домашнього насильства. Було запущено чат-бот Міністерства внутрішніх справ дій проти насильства, він зараз успішно функціонує в телеграмі і в вайбері, постійно оновлюється і наповнюється новою інформацією. Було створено також навчальний серіал "Онлайн-інструменти протидії домашньому насильству", який є доступний для всіх громадян і розміщений на освітній платформі "Дія. Цифрова освіта".

Всесвітня акція "16 днів проти насильства" наприкінці минулого року була також наповнена дуже багатьма активностями. Було проведено виставку "Річ у тім...", був проведений форум. На жаль, онлайн, але зараз такі умови. Було також презентовано і видано перший науково-практичний коментар до Закону України "Про запобігання та протидію домашньому насильству". І я думаю, що найближчим часом ми навіть переглянемо його і випустимо, можливо, вже навіть другий примірник такого коментаря.

Я хочу зазначити, що все це та здійснення всебічних заходів щодо запобігання і протидії боротьби з домашнім насильством, насильством за ознакою статі, притягнення винних до відповідальності, масштабні інформаційні кампанії і синергія зусиль багатьох суб'єктів, вони також зумовили і зростання кількості звернень до Національної поліції відносно домашнього насильства, про що сьогодні також уже йшла мова.

Кілька хочу цифр навести. Впродовж 20-го року до Національної поліції України надійшло на 47, перепошую, відсотків більше заяв і повідомлень про домашнє насильство, ніж протягом 19-го року. Також у 20-му році на 22 відсотки зросла кількість складених протоколів про домашнє насильство за статтею 170 прим. 2. Також у 3 рази більше було винесено термінових заборонних приписів поліцейськими, і на 16 відсотків більше осіб було поставлено на облік кривдників.

І також насамкінець хочу зазначити, що цей напрямок, він залишається для нашого міністерства, для Національної поліції і надалі пріоритетним. І ми зараз активно працюємо над впровадженням кращих політик, процедур і практик для того, щоб ця тема стала максимально... щоб люди ще більше звертались до поліції, щоб вони вмiли розпізнавати, стала менш латентною. Тому що ми всі розуміємо, що все ж таки латентність ще існує.

І відносно кількох основних напрямків, які стануть пріоритетними у 21-му році. Ми зосередимося на вдосконаленні нормативно-правового регулювання, зокрема внесенні змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України. І тут також зараз активно

ми працюємо над тими законодавчими змінами, які наразі перебувають у комітетах Верховної Ради. Це законопроект 3908 прим.1.

Також ми будемо напрацьовувати ефективні механізми реагування політик і практик з акцентом відносно роботи з дітьми. Це також і створення відповідних інструкцій з реагування, і плану заходів. Також проведення і надалі масштабних інформаційних кампаній.

Фокусування на сільській місцевості у питанні надання поліцейських послуг у випадку домашнього насильства. І проведення інформаційних кампаній саме там, на сільській місцевості. Тому що це наразі є потрібним і актуальним. І посилення роботи з громадським сектором в рамках тієї ж роботи Community Policing. І ми і надалі залишаємося відкритими і готовими до всебічної співпраці з боку міжнародних організацій та громадських організацій, державних інституцій, міністерств і відомств.

Дуже дякую вам за увагу.

Я також бачила питання, відразу на нього відповім. Відносно статистики, у нас статистика наявна на сайті Національної поліції, вона поновлюється щомісячно, ви там також можете з нею ознайомитися.

Якщо є якісь додаткові питання, я готова також з радістю на них відповісти. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую дуже, пані Катерино. І дякую, що у вас завжди все на контролі особистому.

Далі до слова запрошую виконуючого обов'язки директора Координаційного центру з надання правової допомоги Міністерства юстиції України пана Олександра Баранова.

БАРАНОВ О.О. Дякую, пані Марино. Дякую за запрошення.

Я дуже стисло хотів розповісти про стан надання правової допомоги. Взагалі система безоплатної правової допомоги працює в Україні вже майже 8 років. Почали ми з 1 січня 13-го року надавати допомогу в кримінальних провадженнях підозрюваним та обвинуваченим. З 1 липня 15-го року доступ до безоплатної вторинної правової допомоги був поширений у цивільному та адміністративному процесах, і там отримували соціально незахищені категорії громадян, малозабезпечені особи в першу чергу, люди з інвалідністю, учасники бойових дій, внутрішньо переміщені особи, діти та інші. Наразі на сьогодні ми маємо понад 500 точок доступу на території всієї країни. Щодня звертаються до системи, і ми надаємо безоплатну правову допомогу більше ніж в тисячі випадках. Загалом за весь час було надано юристами або адвокатами, які працюють в системі безоплатної правової допомоги, допомогу більше ніж 3 мільйонам клієнтів.

І повертаючись до питання безпосередньо домашнього насильства, з 18-го року після внесення змін до Закону України "Про безоплатну правову допомогу" право на безоплатну вторинну саме правову допомогу отримали особи, які постраждали від домашнього насильства або насильства

з ознакою статті. За цей період, тобто з січня 18-го року, ми надали допомогу майже 2 тисячам 400 клієнтам, які звернулися до системи, які постраждали від домашнього насильства. Рік від року ця кількість людей, яка звертається до системи безоплатної правової допомоги, зростає. За результатами таких звернень було подано більше 300 заяв до суду про видачу обмеженого припису і більш ніж 70 відсотків цих заяв було задоволено.

Впродовж минулого року в системі було забезпечено представництво інтересів клієнтів, які звернулися, це майже більш ніж 90 постраждалих осіб в кримінальних та адміністративних провадженнях, за результатами розгляду яких судами було винесено рішення про визнання кривдників винними у вчиненні відповідних злочинів.

Однак на сьогодні, якщо говорити загалом, є цілий ряд проблемних питань. І, звісно, ті цифри, які ми бачимо стосовно звернень людей, які постраждали від домашнього насильства або гендерно зумовленого насильства, до системи безоплатної правової допомоги порівняно з тією статистикою, яку має, наприклад, на сьогодні Національна поліція, це дуже невелика кількість людей звертається. І в першу чергу це через те, що населення має дуже низьку обізнаність взагалі про проблеми домашнього насильства та насильства за ознакою статі і вони в більшості не знають про свої права і як ці права можливо захищати, наприклад, безпосередньо за допомогою системи безоплатної правової допомоги.

Окрім цього, існує проблема недостатньої обізнаності суб'єктів, які безпосередньо здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству про права постраждалих осіб, зокрема про безоплатну правову допомогу, і відповідно вони не інформують постраждалих осіб про порядок отримання такої допомоги.

Отже, ми з нашого боку, системи безоплатної правової допомоги, протягом останніх кількох років один з наших пріоритетних напрямків, це проведення правопросвітницької діяльності на тему: "Запобігання та протидія домашньому насильству".

Ми проводимо достатньо велику кількість різних заходів. Цього року заплановано проведення інформаційної кампанії, зокрема, різного роду тематичних правопросвітницьких тижнів. Інформаційні правопросвітницькі і просвітницькі заходи серед населення. Розміщуємо спільно з партнерами зовнішню рекламу. Виготовлюємо і розповсюджуємо різні інформаційні матеріали безпосередньо в тих містах, де ми вбачаємо, що буде більше людей звертатися навіть не за безоплатною правовою допомогою, а за отриманням інформації щодо домашнього насильства.

Дуже багато ми публікуємо інформації в онлайні, публікуємо успішні практики щодо захисту постраждалих. Цього року продовжимо розбудовувати мережу волонтерів, які будуть допомагати з сімейних питань і, зокрема, з питань домашнього насильства. Волонтери, це пара юристів, які в невеличких соціальних групах будуть надавати таку інформацію, в першу

чергу про права людей, про те, як превентивно захищати такі права і що робити у разі, якщо ці права порушені.

Звісно, як вже сьогодні говорили, що у зв'язку з карантинними обмеженнями, величезна кількість заходів у нас зараз відбуваються онлайн просвітницьких. І також ми надаємо саме допомогу в онлайн, є у нас можливість отримати як загальні консультації: телеграм, вайбер, фейсбук, додаток, сайт, так і окремо спеціалізовані чати, де можливо отримати консультації саме з питань домашнього насильства.

ГОЛОВУЮЧА. Олександр, дякуємо.

БАРАНОВ О.О. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Я хочу з вами ще окремо в робочому порядку проговоримо, власне, закладення коштів в місцевих бюджетах на те, щоб ця безоплатна правова допомога дійсно в Україні працювала і була завжди можливою.

Дякую, що поширюєте інформацію про свою діяльність, і громадяни розуміють і знають, куди і до кого, як звертатися. Але з вашого виступу так само я роблю висновок, що та стратегія гендерна комунікаційна нам дуже потрібна, щоб роз'яснювати більше людям, у яких випадках є дискримінація, в яких немає і коли можна звертатися, варто звертатися за юридичною допомогою. Дякую.

Далі у нас пані Юлія Усенко – начальниця департаменту захисту інтересів дітей та протидії насильству Офісу Генерального прокурора України. Пані Юлія, прошу вас до слова.

УСЕНКО Ю.А. Доброго дня, шановні учасники слухань! Ми дуже дякуємо від Офісу Генерального прокурора за надану можливість виступити.

Офіс Генерального прокурора дуже з великою відповідальністю взагалі відноситься до політики гендерної рівності і протидії негативним явищам, які виникають в суспільстві і пов'язані саме з гендерно обумовленим насильством.

Органи прокуратури покликані за своїми функціями, за своєю роллю забезпечувати ефективність протидії саме через якість досудового розслідування, підтримання державного обвинувачення і забезпечення невідворотності покарання винних в цій категорії злочинів для того, щоб викоринити культуру безкарності, зокрема домашнього насильства.

Всі вже сьогодні говорили про те, що з початком дії карантинних обмежень на території України зросла кількість гендерно обумовленого насильства. І, дійсно, цифри говорять самі за себе. Ця відсоткова і цифрова збільшеність вона показує, що два аспекти: і карантин, і за останні роки було вжито багато заходів, в тому числі інформаційного характеру, і люди більше звертаються за допомогою в таких ситуаціях.

Для прикладу хочу вам навести, що 80 відсотків, якщо ми говоримо про гендер жертв від домашнього насильства, є саме жінки. В 2019 році діти склали 5 відсотків, за 20-й рік також ця цифра була сталою, а за I квартал 21-го року кількість жертв-дітей від домашнього насильства і злочинів, пов'язаних з домашнім насильством, сягнула вже 7 відсотків від загальної кількості. Разом з тим варто відмітити і те, що на 20 відсотків зросла кількість згвалтувань саме дітей. Знову ж таки це пов'язано з дією карантину на території України.

Проте Офіс Генерального прокурора, аналізуючи статистику 2020 року, яка була досить невтішною, на 2021 рік за підсумками роботи органів прокуратури за 20-й визначили пріоритетним напрямком протидії домашньому насильству. І саме з цією метою у травні-червні цього року ми запланували системне вивчення цієї категорії проваджень і якості досудового розслідування, підтримання обвинувачення, і саме головне – вироків у цих провадженнях для того, щоб ми могли перейти вже більш до практичних проблем і визначення шляхів до їх вирішення.

Зокрема, якщо говорити про практику притягнення до відповідальності винних за вчинення домашнього насильства, то 90 відсотків складає в нас кількість справ, які від початку досудового розслідування потрапляють до суду – це 90 відсотків, але, на жаль, кількість вироків сягає лише 33 відсотки, що є незадовільним результатом, оскільки ця категорія проваджень потребує швидкого реагування і притягнення до відповідальності винної особи. Якщо ми говоримо про розумні строки, то також треба особливу увагу звертати на дотримання цих розумних строків, що є фактично гарантією дотримання прав потерпілих у цих провадженнях.

Офіс Генерального прокурора за результатами цього системного вивчення кримінальних проваджень планує вживати скоординовані заходи, оскільки ми являємося координаторами дій правоохоронних органів, що підвищить спроможність органів правопорядку у протидії, виявленні і забезпеченні притягнення до відповідальності винних осіб.

Також ми плануємо напрацювати методики процесуального, ну, зокрема процесуального керівництва, що сприятиме якості досудового розслідування. Ми бачимо, що вибірково за цією категорією проваджень, якщо домашнє насильство передбачає різні форми – і фізичне насильство, і психологічне, і економічне, але в основному справи в нас є саме ті, які стосуються фізичного насильства. Не говорячи про те, що діти складають 50 відсотків від загальної кількості жертв свідків домашнього насильства, і відповідно до Стамбульської конвенції вони також вважаються потерпілими, і з психологічної точки зору діти страждають від домашнього насильства, свідками якого вони стають.

Відповідно, це навчання необхідно для того, щоб підвищити якісь і кваліфікацію цих категорій проваджень. Це сприятиме тому, що особи, які страждають, потерпілі від такої... інших видів економічного, психологічного насильства, будуть також звертатися. І ми сподіваємося, що це знизить рівень

латентності цієї категорії злочинів разом з іншими заходами, які спрямовані на поінформування суспільства щодо цих обставин. І відповідно спеціалізоване навчання прокурорів воно є нагальним і необхідним, що також підвищить якісь роботи органів прокуратури.

Якщо говорити взагалі про дискримінаційні норми, які, на жаль, продовжують існувати в нашому кримінальному процесуальному законодавстві в категорії дітей, то, на жаль, Кримінальний процесуальний кодекс містить, ми вважаємо, дискримінаційні норми, які можна характеризувати за ознакою віку. Тому що дитина може приймати участь у кримінальному провадженні лише через законного представника. Але аналізуючи ті провадження, у яких дітки є потерпілими, ми бачимо, що дуже часто злочини відносно дітей вчиняються саме в сім'ї, і законними представниками стають саме фактично кривдники або той з батьків, який є на боці кривдника. Але не завжди вдається вчасно ідентифікувати ці обставини для того, щоб прийняти рішення про заміну законного представника. І в нас виникає ситуація, коли дитина у справах приватного обвинувачення не може самостійно звернутися із заявою в силу свого віку про вчинення кримінального правопорушення або інша особа, яка знає про те, що відносно цієї дитини вчинили кримінальне правопорушення. За цією заявою не буде розпочато досудове розслідування.

Про укладення угод про примирення, коли законний представник є стороною фактично угоди про примирення, не враховується, не передбачено у порядку укладення такої угоди думки дитини, що також, на нашу думку, є дискримінаційною обставиною. І це потребує відповідних змін в законодавстві.

І також, якщо говорити про безоплатну правову допомогу дітей, ми вже говорили на попередніх заходах про цю проблему. І знову ж таки потребує змін до законодавства, щоб дитина також самостійно, не лише за заявою законного представника, а самостійно могла звернутися за відповідною безоплатною правовою допомогою і могла захищати свої інтереси, була почутою і відповідно мала можливість захистити свої права. Тому що велика категорія дітей також є постраждалими від злочинів у віці, який достатній для того, щоб розуміти, що відносно дитини вчинено злочин і вона потребує відповідного захисту.

Ми сподіваємося на підтримку парламентарями відповідних змін, вони зараз знаходяться на опрацюванні вже в профільному Комітеті з питань правоохоронної діяльності. Коли вони також, сподіваємося, найближчим часом будуть винесені в зал, то нас підтримають з цією ініціативою і ми забезпечимо додаткові гарантії для прав потерпілих дітей в цій категорії правопорушень.

Хочу запевнити всіх учасників цього слухання в тому, що органи прокуратури з усією відповідальністю відносяться до гендерної рівності і протидії цим явищам і відповідно ми вживаємо всіх заходів, і будемо їх

вживати у майбутньому для того, щоб максимально забезпечити рівноправність в нашій країні. І це стосується не лише жінок, але і чоловіків.

Для прикладу, ми бачимо, що за даними Міністерства соціальної політики 12 відсотків чоловіків звертаються з заявами про домашнє насильство, але, на жаль, дані Єдиного реєстру досудових розслідувань не містять можливості відобразити, що потерпілими від домашнього насильства є чоловіки. Над цими змінами ми також працюємо і сподіваємося, що найближчим часом буде приведена у відповідність наша статистична звітність, яка є, держателем якої ми фактично є, у відповідність до гендерної рівності.

Дуже всім дякую за увагу. Буду рада відповісти на питання. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дуже дякую, пані Юлія.

Насправді ми з вами знаємо, що протягом останніх років дійсно збільшується кількість заяв по вчиненню домашнього насильства і це свідчить не лише про те, що, точніше, не про те, що в українських сім'ях збільшилася кількість насилля, хоча ситуація з карантинном, вона дійсно цьому сприяла, багато сімей лишилися дома зачиненими, багато економічних збитків несуть люди і тому, звичайно, що агресія, вона в різній мірі буде проявлятися. Але також ці заяви збільшуються завдяки тому, що питання домашнього насильства все менше замовчується, все більше жінок, чоловіків звертаються у відповідні органи, тому я маю надію, що збільшиться не лише кількість заяв, але і відкритих проваджень по таким справам і, дійсно, ми таким єдиним фронтом і разом в тому числі з Офісом Генерального прокурора будемо протидіяти домашньому насильству в Україні. Дякую вам.

У нас також присутній заступник керівника Департаменту соціально-гуманітарної політики та внутрішньо переміщених осіб Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України пан Владислав Закаблук. Тому, якщо маєте питання, йому також можна їх адресувати.

Далі ми переходимо до блоку питання-відповіді.

Пане Владиславе, ви не виступаєте, але відповідаєте на питання, я правильно розумію?

ЗАКАБЛУК В.А. Так, доброго дня, все правильно.

ГОЛОВУЮЧА. Все, чудово.

Тоді ми переходимо до блоку питання-відповіді. Є повідомлення від пані Олени Хоменко, депутатки Комітету з питань міжнародної політики.

Пані Олено, прошу.

ХОМЕНКО О.В. Доброго дня, всім учасникам! Вдячна пані Бардіній за організацію цих комітетських слухань.

Запитання в мене наступне. Я так думаю, що воно до Урядової уповноваженої. Ми знаємо, що важливо забезпечувати гендерну рівність в

секторі безпеки і оборони. Але, на жаль, можливо я помиляюся, ви можете мене поправити, але те, що ми можемо спостерігати, то такі заходи, такі програми реалізуються, зокрема, там в Міністерстві оборони, в Збройних Силах України, в Міністерстві внутрішніх справ і так далі. Але сектор безпеки і оборони він є на багато ширший.

І ось у мене питання: чи не залишаються поза увагою інші органи цього сектору, зазначеного сектору: це Державна прикордонна служба України і міграційна служба, Служба безпеки України, Державна служба з надзвичайних ситуацій і так далі, тобто всі органи сектору безпеки і оборони? Ось просто щось про них нічого не чути. І наскільки я знаю, що в цих органах навіть немає призначених ані радників, ані заступників керівників, які опікувалися б гендерними питаннями.

Дякую.

ЛЕВЧЕНКО К.Б. Пані Марина, я можу відповісти на питання?

ГОЛОВУЮЧА. Звичайно, так, прошу.

ЛЕВЧЕНКО К.Б. Дякую за питання.

Ви знаєте, воно є актуальним у зв'язку з тією в тому числі діяльністю, яка зараз дуже активно проводиться і за участю віце-прем'єрки з питань європейської та євроатлантичної інтеграції, Урядового офісу, координації європейської та євроатлантичної інтеграції та мене особисто. І робота ця стосується безпосередньо всіх названих вами центральних органів виконавчої влади, які належать до сектору безпеки і оборони, а також ще і Служби зовнішньої розвідки, і Управління державної охорони, і, ви назвали, ДСНС, Державна прикордонна служба, Національна гвардія, Національна поліція України. І прикладом на сьогоднішній день інституалізації складової діяльності цих служб є застосування методичних рекомендацій щодо впровадження гендерних підходів в освітній процес закладів вищої освіти сектору безпеки та оборони.

Тільки за останній місяць це питання двічі слухалося на комісіях високого рівня під головуванням віце-прем'єрки з питань європейської та євроатлантичної інтеграції доручення, по-перше, про включення цих методичних рекомендацій в освітній процес; друге, про проведення їх системних презентацій, які починаються в понеділок, 12 квітня, з Національної академії Служби безпеки України і Академії Служби зовнішньої розвідки, Воєнно-дипломатичної академії та інших закладів освіти. І такі заходи будуть проходити до 27 травня включно. Разом з тим, кожен вищий навчальний заклад буде здійснювати самооцінку щодо можливості впровадження таких підходів, необхідних ресурсів, і це ми робимо в тісній співпраці з ООН Жінки, при їх технічній підтримці.

І далі я також хочу зазначити, що окрім такої оцінки, яка буде проведена, планується також проведення навчальних тренінгів до кінця вересня для фахівців всіх цих служб.

Можна говорити про це більше, але хочу сказати, що радники призначені в усіх вищих навчальних закладах системи МВС, включаючи ДСНС і Державну прикордонну службу. Є уповноважені особи, координатори, заступники керівників цих органів і радники цих керівників. Якщо у вас будуть конкретні питання за прізвищами, будь ласка, звертайтеся до Апарату Урядової уповноваженої: 256-76-42, Надія Зосім, керівниця Апарату, вона надасть цілу інформацію.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую дуже. Як повідомляє мені секретаріат, інших запитань немає.

Тому ми переходимо з вами до наступного блоку: стан збору статистичних даних за статтю, віком, інвалідністю, етнічною приналежністю тощо. Задля вирішення проблем множинної дискримінації.

У зауваженнях до восьмої доповіді окремих блоку у нас присвячений збору даних з рекомендаціями. Тому у нас є доповідачка від департаменту соціальної статистики Державної служби статистики України, власне, директорка департаменту пані Інеса Сенік.

Прошу вас до слова.

СЕНИК І.В. Доброго дня, шановні колеги, шановні слухачі! Я одразу прошу вибачення, що із дому, якщо щось якісь неполадки з Інтернетом, то подавайте сигнали.

Дякую, я дуже ціную можливість виступити на такому заході представницькому. І у мене виступ так би мовити з двох частин, за класикою – про хороше і про погане.

Спочатку у мене так буде: про хороше. Держстат постійно працює над забезпеченням та удосконаленням інформаційного забезпечення моніторингу реалізації рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Мабуть, багато хто з вас знає і брав участь у цій роботі, в минулому році на підставі індикаторів гендерної рівності, база даних Європейської економічної комісії, Євростату глобальних та національних індикаторів Цілей сталого розвитку, із залученням через відповідну робочу групу широкого кола користувачів, держателів або власників даних. Ми розробили перелік індикаторів, у розрізі яких здійснюється, власне, збір даних для моніторингу гендерної рівності.

Цей перелік було затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 2 грудня минулого року № 1517. Перелік складається з 12 розділів, які містять 226 індикаторів. За збір подання індикаторів відповідальні як Держстат, так і інші органи. Держстат відповідає за 104 індикатори, за інші – інші органи і наукові установи також.

Одразу ж після прийняття розпорядження було розпочато нами роботу щодо забезпечення збору даних за 2015-2019 роки за індикаторами гендерної рівності та координації заходів пов'язаних з розробленням метаданих, що не менш важливо, відповідно до цього документа.

На сьогодні ми маємо на офіційному веб-сайті Держстату розділ "Гендерна рівність". Хто ще не бачив його, закликаю подивитись через нашу головну сторінку, там, де Цілі сталого розвитку, поряд "Гендерна рівність". Який містить інформацію щодо офіційних національних, міжнародних документів з питань гендерної статистики, метадані по індикаторам гендерної рівності, додаткові публікації. І станом на сьогодні у нас на сайті можна знайти 169 показників вже оприлюднено з того загального переліку, які постійно поповнюються динамікою і найближчими днями буде доповнено ще 10 індикаторів.

Хочу сказати, що, в принципі, можливо, хтось оцінить так, що це робота щодо узагальнення вже існуючої статистики. Насправді це трошки по-іншому. Це розпорядження надало нам можливість отримати абсолютно нові дані, дезагреговані за статтю, віковими групами. Наприклад, стосовно кількості осіб, які отримують пенсію за інвалідністю з розподілом за... не тільки кількісні показники, але і якісні показники, зокрема, наприклад, щодо пенсій таких осіб.

На жаль, на сьогодні дані ще не оприлюднені, Пенсійний фонд працює над їх агрегацією, і ми, відповідно, будемо потім дивитися і перевіряти, наскільки вони придатні до публікації. І це такі дещо новели, скажімо, те, чого раніше робимо явним те, що було вчора, ще не явним.

Також на сайті Держстату постійно оновлюється інформація у рубриці "Жінки та чоловіки". Вона містить практично всю наявну інформацію з деагрегацією за гендерною ознакою. Це дані як з питань статистики населення ринку праці, освіти, охорони здоров'я, соціальний захист, умови життя населення, умови праці та інші речі.

Власне, повертаючись ближче до теми, так мовити, зазначеної в заході, до теми виступу, чи можуть бути використані для вирішення проблем множинної дискримінації ці дані, прямо так, скажемо, для вирішення проблем, мабуть що ні. Для аналізу – так, звісно, що можуть бути корисні, і це має працювати, має робитися.

На мою думку, що те, що я зараз говорила, це таки поверхня айсбергу видима, яка сьогодні наявна, її можна знайти в публікаціях, можна з цим працювати. Є речі, які потребують розвитку.

І що, на мою думку, може створити статистичний прорив у доступності даних, і не тільки тих, які є вже на сьогодні офіційною статистичною інформацією.

Це перший такий захід, якого ми всі чекаємо, ну, я особисто затамувавши подих – це всеукраїнський перепис населення. Ну, зрозумійте правильно, що ніякі оцінки населення не дають тієї повноти картини, не дають оцінки тих невеликих груп населення, які можуть знаходитись якраз в

зоні, так би мовити, потенційної дискримінації, які потребують особливого вивчення. І саме для цього нам і потрібний цей великий коштовний і політично виважений захід.

Інша, на мою думку, не менш важлива ініціатива – це виконання плану дій з впровадження ініціативи "Партнерство "Відкритий уряд". Треба сказати, що там також застосована така доволі нова ініціатива як для нас, для суспільства в цілому, задача щодо забезпечення відкритого доступу до гендерно дезагрегованих даних з державних реєстрів. І такі дані мають стати відкритими для інститутів громадянського суспільства, для громадян, науковців, інших заінтересованих суб'єктів. І це має сприяти підвищенню рівня обізнаності суспільства щодо впливу гендерних факторів на життєдіяльність взагалі самого суспільства.

Важливий також захід щодо внесення змін до нормативно-правових актів щодо збору адміністративної звітності з урахуванням гендерного підходу. Як на мене, тут дуже важливо що до цих заходів підключено, у першу чергу, Міністерство цифрової трансформації. Ми сподіваємось, що все-таки питання наявності даних, розрізнених даних, їх компіляція стане більш, так би мовити, регульованою і більш прогнозованою.

Я вже чула, ну, під час виступів, звичайно, критичні такі зауваження стосовно наявності статистики. Звісно, ми завжди готові над цим працювати. Але, так би мовити, користувачів статистики я прошу подивитися на цю проблему по-іншому.

Крім того, що є бажання бачити статистику, користуватися даними, є бажання впроваджувати нові статистичні спостереження, у держави є ще інше бажання – зробити статистику більш дешевою. Тобто не збирати двічі ту інформацію, яка вже десь є, позбавити респондентів зайвого навантаження в плані складання якоїсь звітності. Боже збав, запровадження якихось обстежень, особливо якщо це стосується суб'єктів там підприємницької діяльності. І ми, так би мовити, балансуємо десь між можливостями і потребами. І обираємо ті заходи, які можуть бути здійснені саме зараз на даному етапі.

Мені сподобалося зауваження пані Марфи Скорик щодо доступу до окремих груп населення, недоступних для Держстату. Справді, дійсно, треба розуміти, що далеко не всі вибіркові статистичні спостереження спрямовані на невеликі групи населення. У нас дещо інша задача: показати загальну картину. А от в цій царині, як на мене, позитивним є розуміння вже центральних органів виконавчої влади, відповідальних за окремі напрямки політики. Зокрема, ініціативи Мінсоцполітики хочу відзначити, які планують, по-перше, у співпраці з міжнародними партнерами додаткові обстеження, скажімо, щодо насилля проти жінок, щодо осіб з інвалідністю. І там ми зможемо, дійсно, отримати якісь не тільки кількісні, а і якісні характеристики з суб'єктивними оцінками процесів осіб, власне, задіяних в якихось гендерних аспектах.

На жаль, ще хочу сказати, що не всі ініціативи, які були заплановані Держстатом, справилися у минулому році, і не проваджуються в поточному році. І це пов'язано з загальними причинами, пов'язаними з пандемією. Сподіваюсь, як тільки стане кращою ситуація, буде більше, власне, можливість комунікацій з населенням безпосередньо, то у найближчому майбутньому будуть, з'являться нові питання, нові блоки у спостереженнях наших. Оце, власне, те, що я хотіла сказати.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, пані Інеса.

СЕНИК І.В. Дякую, я закінчила.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Насправді, я скажу, що в своїй роботі теж зіштовхувалася з нестачею даних, зокрема, що стосується людей з інвалідністю. Тому дійсно треба працювати. І я розумію, що перепис населення тут може стати найбільш вигідним інструментом у пошуку всієї інформації. Але, разом з тим, поки перепис не відбувається, то маємо користуватися іншими інструментами роботи.

Чи є питання до пані Інеси? Секретаріат? Немає питань, так? Добре.

Дякуємо вам дуже за виступ. І, власне, я хочу подякувати всім. Тому що вже ми з вами доходимо кінця наших комітетських слухань. По часу ми молодці, всі вклалися.

Тому я, власне, хочу сказати, що корисними були ці комітетські слухання. І я би взагалі проводила наші такі зустрічі регулярними. Зокрема, аналізуючи ті зауваження, які були надані вже до восьмої доповіді. І після кожного такого аналізу вчиняючи дії на, власне, викорінення цих зауважень і реалізацію політики рівності у тих моментах, на які звертає Комітет ООН нашу увагу з вами.

Тому знову ж таки думаю, що ми таку практику запровадимо постійною, регулярною. Але сьогодні хочу подякувати вам за участь, за надіслані до комітету матеріали. Власне, найближчим часом ми це все опрацюємо і запропонуємо рекомендації за результатами наших слухань. Тому закликаю всіх вас взяти участь у підготовці таких рекомендації і протягом наступних двох тижнів, до 22 квітня, прошу надсилати на комітет такі матеріали, щоби ми дійсно всі їх опрацювали, звели в таблицю і на комітеті затвердили такі рекомендації. Я маю надію, що це допоможе нам з вами спільно рухатися по виконанню, по реалізації конвенції.

Також сьогодні не змогла, на жаль, долучитися пані Неллі Яковлева, голова підкомітету з питань гендерної рівності і недискримінації. Але з пані Неллі ми у тісній співпраці парламентській, тому вона також поділяє позицію, яка тут сьогодні висловлена.

Дякую вам. Знову-таки нагадую: 22 квітня – це дедлайн подачі ваших пропозицій по рекомендаціях, які ми пізніше розглянемо на Комітеті з зовнішньої політики і міжпарламентської співпраці і затвердимо.

Дякую вам дуже. Всі вже в чат, я бачу, пишуть "дякую, дякую". Всім гарного дня і до зв'язку.